

Republika Srbija
Univerzitet u Nišu
Fakultet umetnosti u Nišu

V NACIONALNI NAUČNI SKUP
SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM
Balkan Art Forum 2017
(BARTF 2017)

Niš, 6–7. oktobar 2017.

UMETNOST I KULTURA DANAS:
UMETNIČKO NASLEĐE, SAVREMENO STVARALAŠTVO I
OBRAZOVANJE UKUSA

KNJIGA APSTRAKATA

Balkan Art Forum

Republic of Serbia
University of Niš
Faculty of Arts in Niš

THE FIFTH NATIONAL SCIENTIFIC FORUM
WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION
Balkan Art Forum 2017
(BARTF 2017)

Niš, 6–7th October 2017

ART AND CULTURE TODAY:
ARTISTIC HERITAGE, CONTEMPORARY CREATION AND
TASTE EDUCATION

BOOK OF ABSTRACTS

UNIVERZITET U NIŠU
FAKULTET UMETNOSTI U NIŠU

BARTF 2017
Niš, 6–7. oktobar 2017.

V nacionalni naučni skup sa međunarodnim učešćem

**UMETNOST I KULTURA DANAS:
UMETNIČKO NASLEĐE, SAVREMENO STVARALAŠTVO I
OBRAZOVANJE UKUSA**

(Knjiga apstrakata)

Niš, 2017.

PROGRAMSKI ODBOR / PROGRAM'S COMMITTEE

- **Dr Dragan Žunić**, redovni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija, predsednik;
- **Dr Zoran Arsović**, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, Republika Srpska;
- **Dr Dimitrije Bužarovski**, redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta *Sv. Kiril i Metodij* u Skoplju, Republika Makedonija;
- **Dr Ana Hofman**, viša naučna saradnica, Naučno-istraživački centar Slovenske akademije nauka i umetnosti u Ljubljani, Republika Slovenija;
- **Dr Luka Kecman**, redovni profesor Akademije umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci, Republika Srpska;
- **Dr Viktorija Kolarovska Gmirja**, redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta *Sv. Kiril i Metodij* u Skoplju, Republika Makedonija;
- **Dr Suzana Kostić**, redovni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija;
- **Dr Plamen Anatoliev Legkostup**, redovni profesor Pedagoškog fakulteta Velikotrnovskog univerziteta *Sv. Sv. Kiril i Metodij* u Velikom Trnovu, Republika Bugarska;
- **Dr Srđan Marković**, redovni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija;
- **Dr Sonja Marinković**, redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu, Republika Srbija;
- **Dr Nebojša Vilić**, redovni profesor Fakulteta dramskih umetnosti Univerziteta *Sv. Kiril i Metodij* u Skoplju, Republika Makedonija;
- **Dr Divna Vuksanović**, redovni profesor Fakulteta dramskih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu, Republika Srbija;
- **Dr Trena Jordanoska**, vanredni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta *Sv. Kiril i Metodij* u Skoplju, Republika Makedonija.

SADRŽAJ / CONTENT

UVODNA SAOPŠTENJA / INTRODUCTORY STATEMENTS

PhD Alexandr V. Shunkov

PhD Valeri D. Ponomarev

PhD Inna L. Skipor

ART EDUCATION IN RUSSIA: “OPEN EDUCATION”

AND IMPLEMENTING PROFESSIONAL CAREER.....14

Dr Alekandr V. Šunkov

Dr Valeri D. Ponomarev

Dr Ina L. Skipor

UMETNIČKO OBRAZOVANJE U RUSIJI:

„OTVORENO OBRAZOVANJE” I

OSTVARIVANJE PROFESIONALNE KARIJERE

MA Nickos Harizanos, composer

ARTISTIC HERITAGE – TRADITION AND

CONTEMPORARY MUSIC

Reflections and suggestions of a contemporary composer 18

MA Nikos Harizanos, kompozitor

UMETNIČKO NASLEĐE – TRADICIJA I SAVREMENA MUZIKA

Razmišljanja i predlozi savremenog kompozitora

UMETNIČKO NASLEĐE / ARTISTIC HERITAGE

Mr Miloš J. Zatkalik

METAANALITIČKE VARIJACIJE O NASLEĐU

MA Miloš J. Zatkalik

METAANALYTIC VARIATIONS ON HERITAGE 25

Mr Ana Perunović Ražnatović	
ELEMENTI MUZIČKOG NASLEĐA CRNE GORE U SAVREMENOJ NASTAVI I STVARALAŠTVU	
MA Ana Perunović Ražnatović	
ELEMENTS OF MUSICAL HERITAGE OF MONTENEGRO IN MODERN EDUCATION AND CONTEMPORARY ART.....	27
Др Александар Димитријевски	
ЧАЛГИСКАТА МУЗИЧКА ТРАДИЦИЈА ВО МАКЕДОНИЈА НИЗ ПРИМЕРОТ НА ОХРИДСКАТА ЧАЛГИЈА	
PhD Aleksandar Dimitrijevski	
THE CHALGIJA MUSIC TRADITION IN MACEDONIA THROUGH THE EXAMPLE OF THE CHALGIJA FROM OHID.....	29
Др Марија В. Думнић	
СТАРОГРАДСКА МУЗИКА У СРБИЈИ: НАСЛЕЂЕ, СТВАРЛАШТВО, РЕЦЕПЦИЈА	
PhD Marija V. Dumnić	
STAROGRADSKA MUZIKA ("OLD URBAN MUSIC") IN SERBIA: HERITAGE, CREATION, RECEPTION	31
МА Дина Д. Војводић	
ОДНОС ПЕТРА БИНГУЛАЦА ПРЕМА ЦРКВЕНОЈ МУЗИЦИ САГЛЕДАН КРОЗ <i>НАПИСЕ О МУЗИЦИ</i>	
MA Dina D. Vojvodić	
ATTITUDE OF PETAR BINGULAC TOWARDS CHURCH MUSIC SEEN THROUGH <i>INSCRIPTIONS ABOUT MUSIC</i>.....	33
Мр Наташа Д. Тасић	
ХОРСКО ПЕВАЊЕ НА КУЛТУРАЛНИМ ИЗВЕДБАМА У СРБИЈИ У ДОБА РОМАНТИЗМА	
MA Nataša D. Tasić	
CHORAL SINGING AT CULTURAL PERFORMANCES IN SERBIA DURING ROMANTICISM.....	35

Др Ђорђе Н. Ђекић МА Милош Павловић О МУЗИЦИ У ДОБА ПРВИХ НЕМАЊИЋА PhD Djordje Djekić МА Miloš Pavlović MUSIC OF THE FIRST NEMANJICES PERIOD.....	37
Dr Marija Ž. Ajduk TRADICIONALNO I MODERNO NA PRIMERU MUZIČKOG ŽANRA ETNO-PANK PhD Marija Ž. Ajduk TRADITIONAL AND MODERN IN THE EXAMPLE OF ETHNO-PUNK MUSIC GENRE.....	39
Др Аделина Попнеделева НОВИ ИНТЕРПРЕТАЦИИ ЗА СТАРИ УНИВЕРСАЛНИ ИСТИНИ PhD Adelina Popnedeleva NEW INTERPRETATIONS OF OLD UNIVERSAL TRUTHS.....	41
Iva N. Subotić Krasojević OD SOPSTVA DO SELFIJA U NASTAVI ISTORIJE UMETNOSTI (SELFI KAO METOD INTERPRETACIJE U NASTAVI ISTORIJE UMETNOSTI) Iva N. Subotić Krasojević FROM SELF TO SELFIE IN TEACHING HISTORY OF ART (SELFIE AS A METHOD OF INTERPRETATION IN TEACHING HISTORY OF ART).....	43
Мр Сања Р. Пантовић УТИЦАЈ ПРИНЦИПА РУСКЕ КЛАВИРСКЕ ШКОЛЕ НА РАЗВОЈ ПИЈАНИЗМА У КРАГУЈЕВЦУ ОД 1970–2010. ГОДИНЕ МА Sanja R. Pantović THE INFLUENCE OF PRINCIPLES OF RUSSIAN PIANISTIC SCHOOL ON THE DEVELOPMENT OF PIANISM IN KRAGUJEVAC FROM 1970–2010.....	45

- Др Драган М. Тодоровић
**ПИРОТСКО БИЛИМАРСТВО:
 ДРЖАВНА БРИГА И ИНСПИРАЦИЈА САВРЕМЕНОМ
 СТВАРАЛАШТВУ**
 PhD Dragan M. Todorović
**PIROT KILIM MANUFACTURING:
 STATE CONCERN AND INSPIRATION TO
 MODERN CREATIVITY.....47**
- Dr Aleksandra V. Milovanović
**СТУДИЈЕ ЕКРАНСКИХ МЕДИЈА:
 МЕТОДОЛОШКЕ ПЕРСПЕКТИВЕ ИСТРАЖИВАЊА**
 PhD Aleksandra V. Milovanović
**SCREEN MEDIA STUDIES:
 PERSPECTIVES OF THE RESEARCH METHODOLOGIES.....49**
- Dr Svetlana M. Stojanović Kutlača
**MUZIKA KAO EHO UNIVERZUMA
 SIMBOLIKA INSTRUMENTALNIH MUZIČКИХ FORMI:
 PRELIDA, IGARA I VARIJACIJA**
 PhD Svetlana M. Stojanović Kutlača
**MUSIC AS AN ECHO OF THE UNIVERSE
 THE SYMBOLISM OF INSTRUMENTAL MUSICAL FORMS:
 PRELUDES, DANCES AND VARIATIONS.....51**
- Др Соња С. Цветковић
**ДЕЛАТНОСТ НИШКЕ ПЕВАЧКЕ ЖУПЕ „СТЕВАН СРЕМАЦ“
 ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА ПАТА**
 PhD Sonja S. Cvetković
**THE ACTIVITIES OF THE SINGING ADMINISTRATIVE UNIT
 “STEVAN SREMAC” FROM NIŠ BETWEEN THE TWO WORLD
 WARS.....53**

Теодора П. Пешева

**ИЗСЛЕДВАНЕ МЯСТОТО НА ОБРОКЪТ В РЕЛИГИОЗНИТЕ
ОБРЕДИ И ВЯРВАНИЯ ОТ АНТИЧНОСТТА ДО
СЪВРЕМИЕТО**

Teodora P. Pesheva

**SURVEY PLACE OF THE VOTIVES IN THE RELIGIOUS RITES
AND BELIEFS FROM ANTIQUITY TO NOWADAYS 55**

МА Мирко Р. Јеремић

**МУЗИЧКА СИНТАКСА У УВЕРТИРАМА РИХАРДА
ВАГНЕРА – КОНСТРУКЦИЈЕ МУЗИЧКИХ РЕЧЕНИЦА
ПО ПРИНЦИПУ КЕПЛИНОВЕ ТЕОРИЈЕ ФОРМАЛНИХ
ФУНКЦИЈА**

МА Mirko R. Jeremić

**THE MUSICAL SYNTAX IN RICHARD WAGNER'S
OVERTURES – THE CONSTRUCTION OF MUSICAL
SENTENCE ACCORDING TO THE PRINCIPLE OF CAPLIN'S
THEORY OF FORMAL FUNCTION.....57**

Др Александар М. Петровић

**ТРАДИЦИОНАЛНО И САВРЕМЕНО У
ЕПИСТЕМОЛОШКИМ КАРАКТЕРИСТИКАМА СУШТИНЕ
ЧУЛНОСТИ**

PhD Aleksandar M. Petrović

**TRADITIONAL AND CONTEMPORARY IN THE
EPISTEMOLOGICAL CHARACTERISTICS OF A SENSE
SUBSTANCE 59**

Vanja Bogdanović

**PROŽIMANJE FORMALNIH OBRAZACA U
BALADI OP. 47 BR. 3 FREDERIKA ŠOPENA**

Vanja Bogdanović

**MIXED MUSICAL FORMS IN
FREDERIC CHOPIN'S BALLADE OP. 47 NO. 3.....61**

SAVREMENO STVARALAŠTVO / CONTEMPORARY CREATION

Dr Divna M. Vuksanović

“PROSUMER”: KREATIVNOST I ZABAVA

PhD Divna M. Vuksanović

“PROSUMER”: CREATIVITY AND ENTERTAINMENT.....65

Др Димитър Иванов Добревски

СЪВРЕМЕННИЯТ ИНДУСТРИАЛЕН ДИЗАЙН

**„МЕЖДУ ЧУКА И НАКОВАЛНЯТА” НА МОДАТА И
ТРАДИЦИЯТА**

PhD Dimitar Ivanov Dobrevski

THE MODERN INDUSTRIAL DESIGN

**“BETWEEN THE HAMMER AND THE ANVIL” OF FASHION
AND TRADITION.....67**

Др Лаура Димитрова

**БЪЛГАРСКОТО ТЕКСТИЛНО ИЗКУСТВО В
ПОСТМОДЕРНАТА СИТУАЦИЯ**

PhD Laura Dimitrova

THE BULGARIAN TEXTILE ART

IN THE POSTMODERN SITUATION.....69

MA Harun Zulić

**TRADICIONALNO I SAVREMENO U CIKLUSIMA *DVE PESME
ANTIGONE I TUŽNE PESME VOJINA* KOMADINE**

MA Harun Zulić

**TRADITIONAL AND CONTEMPORARY IN THE CYCLES
*TWO ANTIGONA SONGS AND SAD SONGS OF VOJIN
KOMADINA*.....71**

MA Milica Z. Petrović

**UTICAJ MEDIJSKIH PEJZAŽA NA SAVREMENU PRAKSU
PRAVOSLAVNIH DEČJIH CRKVENIH HOROVA**

MA Milica Z. Petrović

**THE INFLUENCE OF MEDIASCAPES ON ACTIVE PRACTICE
OF ORTHODOX CHILDREN’S
CHURCH CHOIRS.....73**

Марина Стоянова

**ОТ ТРАДИЦИОННИ КЪМ НОВИ ИЗРАЗНИ
ФОРМИ – МЛАДИТЕ АРТИСТИ КАТО МЕДИАТОРИ**

Marina Stoyanova

**FROM TRADITIONAL TO NEW ART FORMS – YOUNG
ARTISTS AS MEDIATORS.....75**

MA Biljana V. Mitrović

**ASPEKTI UMETNIČKOG IZRAZA I PITANJE ŽANRA U
DIGITALNOM OKRUŽENJU – SLUČAJ VIDEO-IGARA**

MA Biljana V. Mitrović

**ASPECTS OF ARTISTIC EXPRESSION AND THE QUESTION
OF GENRE IN THE DIGITAL ENVIRONMENT – THE CASE OF
VIDEO GAMES.....77**

Vesna I. Maričić

**ESTETIČKA RECEPCIJA U PREDSTAVI *HINKEMANN* IGORA
VUKA TORBICE**

Vesna I. Maričić

**AESTHETIC RECEPTION OF THE THEATER PLAY
HINKEMANN DIRECTED BY IGOR VUK TORBICA.....79**

Dr Danijela V. Ilić

**OBJEDINJAVAJUĆA ULOGA SONATNOG OBLIKA U SIMFONIJI
BR. 14 VELISLAVA ZAIMOVA**

PhD Danijela V. Ilić

**THE UNIFYING ROLE OF THE SONATA FORM IN THE
SYMPHONY No. 14 BY VELISLAV ZAIMOV.....81**

Dr Nataša V. Nagorni Petrov

Dr Danijela Đ. Stojanović

**ANALITIČKI PRIKAZ *KONSTANTINOVE FUGE*
DRAGANA TOMIĆA**

PhD Nataša V. Nagorni Petrov

PhD Danijela Dj. Stojanović

**ANALYTICAL OVERVIEW OF *CONSTANTINE FUGUE* BY
DRAGAN TOMIĆ.....83**

MA Tijana Lj. Šaranac
**ODNOS ZAPADNOEVROPSKIH I RUSKIH HARMONSKIH
ELEMENTATA U GRAĐI PRELIDA ZA KLAVIR
OP. 23 SERGEJA RAHMANJINOVA**
MA Tijana Lj. Šaranac
**THE RATIO OF WESTERN EUROPEAN AND RUSSIAN
HARMONIC ELEMENTS IN THE STRUCTURE OF PRELUDES
FOR PIANO OP. 23 BY SERGEI RACHMANINOFF.....85**

Dr Trena Jordanoska
**OD VEČERINKI DO NOKTURNA
KODIFIKACIJA TRADICIJE U SAVREMENOST**
PhD Trena Jordanoska
**FROM VEČERINKI TO NOCTURNES
CODIFICATION OF TRADITION INTO MODERNITY.....87**

Др Ванче Бојков
Др Дарјан Бојков
МУЗИКА КАО НЕВЕРБАЛНА БИЗНИС КОМУНИКАЦИЈА
PhD Vanče Bojkov
PhD Darjan Bojkov
**MUSIC AS A FORM OF NON-VERBAL BUSINESS
COMMUNICATION.....89**

OBRAZOVANJE UKUSA / TASTE EDUCATION

Др Маја Б. Вукадиновић
УТИЦАЈ БИТЕФА НА ОБРАЗОВАЊЕ УКУСА У СРБИЈИ
PhD Maja B. Vukadinović
THE ROLE OF BITEF ON TASTE EDUCATION IN SERBIA.....93

Др Смиљка Љ. Исаковић
**УТИЦАЈ МУЗИЧКЕ КРИТИКЕ НА ФОРМИРАЊЕ МУЗИЧКОГ
УКУСА**
PhD Smiljka Lj. Isaković
**INFLUENCE OF MUSIC CRITIC ON THE FORMATION
OF MUSICAL TASTE.....95**

Веселка Николова

**ИЗСЛЕДВАНЕ НА ГРАНИЦАТА НА ВНУШЕНИЕ В
ИЗКУСТВОТО**

Veselka Nikolova

**EXPLORING THE BOUNDARY OF A SUGGESTION
IN ART.....97**

Др Милена Шушулова-Павлова

**НЯКОИ ИДЕИ ЗА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА КРАУДСОРСИНГА
ПРИ РАЗГЛАСА НА КЛАСИЧЕСКА МУЗИКАЛНА
ПРОДУКЦИЯ. ИДЕИ, ВЪЗНИКНАЛИ ПРИ РАБОТА НА
СТУДЕНТИТЕ ПО МУЗИКАЛНО ПРОДУЦЕНТСТВО**

PhD Milena Shushulova-Pavlova

**SOME THOUGHTS ABOUT THE POTENTIAL OF
CROWDSOURCING IN THE PROMOTION OF CLASSICAL
MUSIC PRODUCTION. IDEAS THAT HAVE ARISEN IN
MUSICAL MANAGEMENT AND PRODUCING CLASS.....99**

МА Katarina V. Trifunović

PROBLEM METODA NASTAVE U MUZEJSKOJ PEDAGOGIJI

МА Katarina V. Trifunović

**QUESTION OF TEACHING METHOD
IN MUSEUM PEDAGOGY.....101**

Мр Наташа М. Вукићевић

Нада М. Милетић

МУЗИЧКИ ДОЖИВЉАЈ КРОЗ ЛИКОВНИ ИЗРАЗ УЧЕНИКА

МА Nataša M. Vukićević

Nada M. Miletić

**MUSICAL EXPERIENCE EXPRESSED IN
STUDENTS' ART WORK.....103**

Kristijan Lj. Pešić

Dr Snežana Vidanović

ODBRAMBENI STILOVI, PROKRASTINACIJA I SKLONOST KA ORIGINALNOSTI KOD STUDENATA FAKULTETA UMETNOSTI I ARHITEKTONSKOG FAKULTETA

Kristijan Lj. Pešić

PhD Snežana Vidanović

DEFENCE STYLES, PROCRASTINATION AND TENDENCY TOWARD ORIGINALITY BETWEEN ARCHITECTURE AND ART STUDENTS.....105

Dr Vesna S. Ivkov

SEMINARSKI I DIPLOMSKI RAD – IZAZOV ETNOMUZIKOLOŠKOG NAUČNOG ISTRAŽIVANJA

PhD Vesna S. Ivkov

TERM PAPER AND MASTER DEGREE THESIS – A CHALLENGE OF ETHNOMUSICOLOGICAL SCIENTIFIC RESEARCH.....107

UVODNA SAOPŠTENJA
INTRODUCTORY STATEMENTS

PhD Alexandr V. Shunkov,

e-mail: alexandr_shunkov@mail.ru

Kemerovo State Institute of Culture, Kemerovo, Russia

PhD Valeri D. Ponomarev

Kemerovo State Institute of Culture, Kemerovo, Russia

PhD Inna L. Skipor

Kemerovo State Institute of Culture, Kemerovo, Russia

УДК 378.16:78 (470)

ART EDUCATION IN RUSSIA: “OPEN EDUCATION” AND IMPLEMENTING PROFESSIONAL CAREER

The innovative model of “open” art education in Russia implements creative, scientific and professional needs of the person throughout all life; provides a successive policy for training of highly qualified personnel in the sphere of culture and art.

“Open” art education at higher education institutions of culture and art in Russia is the main process for establishing professional culture and further professional career of the graduates directed to form their professional knowledge and skills, to achieve social success, and to develop the personality through transferring moral, ethical and esthetic values, which are the center of national originality and identity of the Russians.

The philosophy of “open” art education can be explained as “culture based on knowledge” which fully reflects the harmony of educational and cultural ideals, establishes a culturological paradigm of art education and corresponds to basic statements of the state cultural policy. “Culture based on knowledge” reflects the norms of life and the ideas of patriotism traditional for Russia, provides education of moral, responsible, knowing and hardworking person respecting his culture and also the other cultures.

Innovative approach in implementing the model of “open” art education in Russia is the development of art schools on the basis of higher education institutions of art which become the origin for developing the system of multilevel creative personnel training, provide educational activity in the system of art

education and creative achievements of higher education institutions in social and cultural environment of the Russian Federation. Art schools in the system of “open” art education should solve the following tasks:

- providing systematical, continual and individually based vocational training of art personnel;
- providing stable and qualified admission of entrants for art specialties;
- establishing the system of competent transferring professional traditions and educational activity.

For five decades many generations of the teachers and scientists of Kemerovo State Institute of Culture put the foundations of humanistic knowledge in the sphere of culture and art and formed the creative authority of the Institute. Today the innovative model of “open education” is being established successfully at the Institute, which includes all the levels: pre professional education in the field of art, bachelor degree, specialist program, magistracy, post graduate study, and assistantship training and additional professional education. The continuity and integrative nature of educational, scientific and creative activity are the characteristics of this model while training the specialists for the sphere of culture and art.

The efficiency for implementing the model of “open” art education decides by existence of accurate multilevel system of interaction between Kemerovo State Institute of Culture and federal and regional governing bodies of culture, educational institutions (children’s schools of arts, colleges of culture and art) and also regional institutions of culture and art. Such educational policy of the Institute provides the further implementing professional career of the graduates and helps them to take a certain place in the society.

Today Kemerovo State Institute of Culture and Arts is being developed as the leading cross-border center in the field of art education, science, creativity and cross-cultural communications with the CIS countries, Europe and Asia. Actively mastering the international educational environment, coming into the international contacts, organizing cooperation with foreign partners in the sphere of science, education and culture, Kemerovo State Institute of Culture successfully solves the strategic tasks for developing the academic mobility of students, graduate students, postgraduates, teachers and researchers, effectively provides network interaction with foreign partners (higher education institutions) and the international academic communities in the sphere of art education, and realizes a transfer of the educational technologies in the field of creativity.

Keywords: *“Open” art education, Russia, Kemerovo State Institute of Culture.*

UMETNIČKO OBRAZOVANJE U RUSIJI: „OTVORENO OBRAZOVANJE” I OSTVARIVANJE PROFESIONALNE KARIJERE

Inovativni model „otvorenog” umetničkog obrazovanja u Rusiji ostvaruje stvaralačke, naučne i profesionalne potrebe osobe tokom celog života; obezbeđuje sukcesivnu politiku obuke visokokvalifikovanog kadra u sferi kulture i umetnosti.

„Otvoreno” umetničko obrazovanje na visokoškolskim institucijama kulture i umetnosti u Rusiji glavni je proces uspostavljanja profesionalne kulture i dalje profesionalne karijere diplomaca koji su usmereni na razvijanje svojih stručnih znanja i veština, postizanje društvenog uspeha i razvijanje ličnosti prenošenjem moralnih, etičkih i estetskih vrednosti, koje su težište nacionalne osobenosti i identiteta Rusa.

Filozofija „otvorenog” umetničkog obrazovanja može se objasniti kao „kultura zasnovana na znanju” koja u potpunosti odražava harmoniju obrazovnih i kulturnih ideala, uspostavlja kulturološku paradigmu umetničkog obrazovanja i odgovara osnovnim stavovima državne kulturne politike. „Kultura zasnovana na znanju” odražava norme života i ideje patriotizma tradicionalne za Rusiju, obezbeđuje obrazovanje moralne, odgovorne, znalačke i marljive osobe koja poštuje svoju, ali i druge kulture.

Inovativni pristup u implementaciji modela „otvorenog” umetničkog obrazovanja u Rusiji je razvoj umetničkih škola na bazi visokoškolskih institucija umetnosti koje postaju izvor razvoja sistema višeslojnog kreativnog kadrovskog obrazovanja, omogućuju obrazovne aktivnosti u sistemu umetničkog obrazovanja i stvaralačkih dostignuća visokoškolskih institucija

u društvenom i kulturnom okruženju Ruske Federacije. Umetničke škole u sistemu „otvorenog” umetničkog obrazovanja treba da reše sledeće zadatke:

- pružanje sistematične, kontinuirane i pojedinačno zasnovane stručne obuke umetničkog kadra;
- obezbeđivanje ustaljenog i kvalifikovanog prijema kandidata za umetničke specijalnosti;
- uspostavljanje sistema kompetentnog prenošenja profesionalnih tradicija i obrazovne aktivnosti.

Tokom pet decenija mnoge generacije nastavnika i naučnika Kemerovskog državnog instituta za kulturu, postavljale su temelje humanističkog znanja u oblasti kulture i umetnosti i stvarale kreativni autoritet Instituta. Danas se u Institutu uspešno uspostavlja inovativni model „otvorenog obrazovanja” koji obuhvata sve nivoe: obuku u oblasti umetnosti pre samog stručnog obrazovanja, diplomatske studije, specijalistički program, magistraturu, postdiplomske studije, kao i asistentske obuke i dodatno stručno obrazovanje. Karakteristike ovog modela pri obučavanju specijalista za oblast kulture i umetnosti su kontinuitet i integrativna priroda obrazovne, naučne i stvaralačke aktivnosti.

Efikasnost u implementaciji modela „otvorenog” umetničkog obrazovanja rešava se postojanjem preciznog višeslojnog sistema interakcije između Kemerovskog državnog instituta za kulturu i federalnih i regionalnih vladinih tela iz kulture, obrazovnih institucija (dečjih umetničkih škola, fakulteta za kulturu i umetnost), kao i regionalnih institucija kulture i umetnosti. Ovakva obrazovna politika Instituta pruža dalje ostvarivanje profesionalne karijere diplomaca i omogućava im da zauzmu određeno mesto u društvu.

Danas se Kemerovski državni institut za kulturu i umetnost razvija kao vodeći prekogranični centar u oblasti umetničkog obrazovanja, nauke, stvaralaštva i međukulturnih komunikacija sa zemljama ZND, Evrope i Azije. Aktivnim savladavanjem međunarodnog obrazovnog okruženja, međunarodnim kontaktima, organizovanjem saradnje sa inostranim partnerima u sferi nauke, obrazovanja i kulture, Kemerovski državni institut za kulturu uspešno rešava strateške zadatke za razvoj akademske mobilnosti studenata, diplomiranih studenata, postdiplomaca, nastavnika i istraživača, efikasno obezbeđuje mrežnu interakciju sa inostranim partnerima (visokoškolskim institucijama) i međunarodnim akademskim zajednicama u oblasti umetničkog obrazovanja, i ostvaruje transfer obrazovnih tehnologija u oblasti stvaralaštva.

Ključne reči: „otvoreno” umetničko obrazovanje, Rusija, Kemerovski državni institut za kulturu.

ARTISTIC HERITAGE – TRADITION AND CONTEMPORARY MUSIC

Reflections and suggestions of a contemporary composer

The presentation is consisted of two parts. In the first part, the composer unfolds some thoughts on the subject of the Conference and his personal aspect on the issue of cultural heritage in contemporary creation. In the second part, there will be some audio-video samples of his works based on the following concerns: What could the functionality of traditional idioms in new music be? How could they be redefined and acquire a modern dimension in order to be led beyond their repeatability and folkloric use? What could a new kind of approach to tradition be? What effect could it have in today's audience? Could a re-approaching of heritage and tradition form a suggestion of preserving the unique, local, cultural heritages within today's powerful dipole "globalization - ethnicity" which affects all the social fields, including culture? Would an answer to this question be a significant tendency of the next day art?

Key words: *composer, cultural heritage, contemporary creation, audio-video samples, new music.*

Slobodan umetnik – kompozitor, Atina, Grčka

UMETNIČKO NASLEĐE – TRADICIJA I SAVREMENA MUZIKA

Razmišljanja i predlozi savremenog kompozitora

Prezentacija se sastoji iz dva dela. U prvom delu kompozitor razvija neke misli o temi naučnog skupa i njegovom ličnom viđenju po pitanju kulturnog nasleđa u savremenom stvaralaštvu. U drugom delu biće predstavljeno nekoliko audio-video semplova njegovih radova zasnovanih na sledećim pitanjima: Šta bi mogla da bude funkcionalnost tradicionalnih idioma u novoj muzici? Kako bi oni mogli da se redefinišu i steknu savremenu dimenziju kako bi prevazišli svoju ponovljivost i folklornu upotrebu? Šta bi mogao da bude novi pristup tradiciji? Kakav efekat bi on mogao da ima kod današnje publike? Da li ponovno pristupanje nasleđu i tradiciji može predstavljati predlog očuvanja jedinstvenog, lokalnog, kulturnog nasleđa u današnjem moćnom dipolu „globalizaciji – etničkoj pripadnosti” koja utiče na sve društvene oblasti, uključujući i kulturu? Da li bi odgovor na ovo pitanje bio značajan trend u umetnosti sledećeg dana?

Ključne reči: *kompozitor, kulturno nasleđe, savremeno stvaralaštvo, audio-video semplovi, nova muzika.*

UMETNIČKO NASLEĐE
ARTISTIC HERITAGE

METAANALITIČKE VARIJACIJE O NASLEĐU

Nasleđem bilo kog momenta datog procesa možemo smatrati one aspekte prethodnih faza – uključujući i imaginarnu ekstenziju datog procesa u prošlost – s kojima ove potonje faze uspostavljaju neku vrstu dijaloga (intoniranog kritički, apologetski, negatorski...). U tom smislu, možemo govoriti o tri dimenzije nasleđa jedne muzičke kompozicije: 1) ono što je u kompoziciju ugrađeno kao rezultat istorijskog razvoja (kulture, tradicije); 2) imanentno nasleđe koje kompozicija samim svojim tokom ostavlja daljem toku; 3) individualno psihološko nasleđe kompozitora. Ostavivši ovo treće po strani, a uzimajući kao ilustraciju kompozicije *Odjeci* Vasilija Mokranjca i *Poème languide* op. 52 Aleksandra Skrjabina, sadejstvo prva dva moglo bi se obuhvatiti formulacijom Borisa Asafjeva po kojoj je neposredni zadatak svakog prvog momenta intoniranja da slušaoca uvuče u sferu muzičkih postavki zasnovanih na zvučnim odnosima koji su karakteristični za datu epohu i društveni kontekst. Pokazaće se u kojoj meri nasleđe može biti ambivalentno, pa i kontradiktorno; inspirativno i opterećujuće; rigidno limitirajuće i permisivno. Uočićemo njegova emergentna svojstva, po kojima ono determiniše tok kompozicije, ali tako da se tok ne može predvideti niti na to nasleđe svesti. Stoga i sama Asafjevova izjava (kao važan deo muzičko-analitičkog nasleđa) pokazuje ograničenost svojih eksplikativnih dometa. Različite dimenzije nasleđa mogu se posmatrati u međusobnoj refleksiji. U tom smislu, formalne i dinamičke karakteristike muzike, uz apstraktnost sadržaja, obezbeđuju izomorfizam između muzike i niza različitih fenomena i čine je podobnom da funkcioniše kao strukturni model za istorijske procese ili psihološke konflikte.

Ključne reči: *nasleđe, Vasilije Mokranjac, Skrjabin, Asafjev, emergentnost.*

METAANALYTIC VARIATIONS ON HERITAGE

For any specific moment or phase of a given phenomenon or process, we can define as heritage those aspects of the preceding phases – including an imaginary extension of the given process into the past – with which the subsequent phases enter into a kind of dialogue (the tone of which could be critical, apologetic, denying...). In that sense, it is possible to talk about three dimensions of the heritage of a musical composition: 1) that which is built into the composition as a result of historical development (culture, tradition); 2) immanent heritage: something that each moment of music inherits from the previous ones; 3) individual psychological heritage of the composer. Leaving the third dimension aside, and taking as illustration compositions *Odjeci (Echoes)* by Vasilije Mokranjac, and *Poème languide* Op. 52 by Alexander Scriabin, the interaction of the first two dimensions could be aptly summed up by Boris Asaf'ev's statement whereby the immediate task of every first moment of intoning is to draw the listener into the sphere of musical settings based on the system of sound relationships specific to a given epoch and social context. It will transpire to what degree heritage could be ambivalent, even contradictory; inspiring and encumbering; rigidly limiting and permissive. We will observe its emergent properties, whereby it determines the subsequent course of events, but in such a way that the course cannot be predicted from, nor reduced to that heritage. Therefore, Asaf'ev's statement (which itself is an important part of music-analytical heritage) is shown to be limited in its explicative power. Different dimensions of heritage can be observed in mutual reflection. In that sense, the formal and dynamic properties of music, along with its abstract content, provide for the isomorphism between music and numerous other phenomena, making it suitable to function as a structural model for historical processes and psychological conflicts.

Key words: *heritage, Asaf'ev, Vasilije Mokranjac, Scriabin, emergence.*

УДК 371.3:78 (497.16)

ELEMENTI MUZIČKOG NASLEĐA CRNE GORE U SAVREMENOJ NASTAVI I STVARALAŠTVU

Promjena društvenog uređenja države može se pozitivno odraziti na povećanje potrebe očuvanja kulturne baštine i identiteta, kroz različite oblike umjetničkog i pedagoškog djelovanja. Ispitivanja postignuća, ranije primjenjivane metodičko-didaktičke prakse u nastavi Muzičke kulture i umjetnosti u školama, pokazala su da učenici nedovoljno poznaju tradiciju i umjetničko nasleđe. Po inoviranim programima od 2013. godine, savremena nastava je u većoj mjeri zasnovana na muzičkom nasleđu naroda, koji žive na ovom području, što značajno doprinosi njihovom očuvanju.

Kad je inkorporiranje tradicije u savremeno stvaralaštvo u pitanju, pored novih „viđenja” djela nastalih tokom istorije, poslednjih godina nastaju djela savremenih kompozitora pod uticajem kulturnog nasleđa, na osnovu književnog predloška nekog istorijski značajnog crnogorskog pisca ili pjesnika, ili imitiranjem zvuka nacionalnog instrumenta u kombinaciji sa savremenim kompozicionim postupcima. Primjetan je i povećan broj obrada narodnih melodija za različite, uglavnom kamerne sastave, kao i njihova veća zastupljenost u javnosti što ima uticaja na kultivisanje ukusa publike.

Ključne riječi: *kulturna baština Crne Gore, muzička umjetnost, savremeno stvaralaštvo.*

ELEMENTS OF MUSICAL HERITAGE OF MONTENEGRO IN MODERN EDUCATION AND CONTEMPORARY ART

Changing the social system of the state may have a positive effect on increasing the need to preserve the cultural heritage and identity, through various forms of artistic and pedagogical activities. Earlier methodological practice in schools, which refers to musical subjects, and its achieved results, showed that the pupils do not know enough about the tradition and art heritage. According to the updated program since 2013, modern teaching practice is largely based on the musical heritage of the nationalities living in this area, which significantly contributes to its preservation.

About the incorporation of tradition in contemporary art, there are new ways of performing musical works created throughout Montenegrin history and, in recent years, works of contemporary composers influenced by the cultural heritage, based on literary work of a historically significant Montenegrin writer or a poet, or imitating the sound of the national instrument combined with contemporary compositional techniques. There are also an increased number of folk melodies arranged for various, mostly chamber ensembles, as well as their greater presence in public and media, which has an impact on creating the quality music taste of the audience.

Key words: *cultural heritage of Montenegro, music art, contemporary art.*

УДК 784.4 (497.7)

ЧАЛГИСКАТА МУЗИЧКА ТРАДИЦИЈА ВО МАКЕДОНИЈА НИЗ ПРИМЕРОТ НА ОХРИДСКАТА ЧАЛГИЈА

Чалгиската музичка традиција претставува еден од најуникатните сегменти од Македонскиот музички фолклор првенствено поради своето потекло и начин на инкорпорирање во музичката култура, а од друга страна и поради својата испреплетеност на музички влијанија од поблиските и подалечните источни и западни култури, но и поради репертоарот во кој се содржани разновидни музички примери.

Во тој контекст, чалгиската музика во Македонија е претставник на урбаната музичка култура во најголема мера во периодот од втората половина на 19 век и првата половина на 20 век. Таа била распространета во најголем број градови во Македонија, но чалгиската музичка традиција од градот Охрид како една од најрепрезентативните и најпроучените претставува доминантен претставник на македонската чалгиска традиција воопшто.

Во овој труд ќе се обидам да го детерминирам местото и улогата на Охридската чалгиска музичка традиција, нејзините најистакнати претставници-изведувачи, како и нејзиниот карактеристичен репертоар.

Клучни зборови: *чалгиска музичка традиција, Охридска чалгија, македонски музички фолклор.*

THE CHALGIJA MUSIC TRADITION IN MACEDONIA THROUGH THE EXAMPLE OF THE CHALGIJA FROM OHRID

The Chalgija music tradition is one of the most unique segments of the Macedonian music folklore mostly because of its origin and way of incorporation in the music culture, on the other hand, because of its intermingling musical influences from the broader and wider eastern and western cultures, but also because of the repertoire which consists of diverse music examples.

In this context, the Chalgija music in Macedonia is a representative of the urban music culture mostly from the period from the second half of the 19th and first half of the 20th century. It was wide spread in most of the cities in Macedonia, but the Chalgija music tradition from Ohrid as one of the most representative and most known was the dominant representative in the Macedonian Chalgija music tradition in general.

In this paper I will try to determine the place and the role of the Ohrid Chalgija music tradition, its most prolific representatives- performers, and also its typical repertoire.

Key words: *chalgija music tradition, Ohrid chalgija, Macedonian music folklore.*

УДК 784.4 (497.7)

СТАРОГРАДСКА МУЗИКА У СРБИЈИ: НАСЛЕЂЕ, СТВАРАЛАШТВО, РЕЦЕПЦИЈА

Поред основних структуралних карактеристика жанра, у овом раду биће концизно представљени резултати првог опсежног етномузиколошког истраживања архивских, теренских и медијских извора о староградској музици у Србији (нарочито у Београду). Разматраће се наслеђе на које се жанр староградске музике позива – градска народна музика пре Другог светског рата, потом доприноси сакупљању и стваралаштву вокално-инструменталних нумера у другој половини двадесетог века, као и наративи о комодификацији староградске музике данас. Везу између наслеђа, стваралаштва и рецепције чини процес извођења музике, те ће детаљно бити објашњен његов значај у одржању народне музике, као и његова улога у структурисању изведбе староградске музике.

Кључне речи: *староградска музика, градска народна музика, етномузикологија, Србија.*

STAROGRADSKA MUZIKA (“OLD URBAN MUSIC”) IN SERBIA: HERITAGE, CREATION, RECEPTION

Except basic structural characteristics of the genre, the results of the first extensive ethnomusicological research of archival, field and media sources about starogradska muzika (“old urban music”) in Serbia (especially in Belgrade) will be concisely presented in this paper. The following aspects will be considered: the heritage on which starogradska muzika (“old urban music”) refers to — urban folk music before World War Two, the contributions to collection and creation of vocal-instrumental numbers in the second half of the twentieth century, as well as the narratives about commodification of starogradska muzika (“old urban music”) today. The connection between heritage, creation and reception is the process of performing music, so its importance in sustainability of folk music, as well as its role in the performance structure of starogradska muzika (“old urban music”) will be explained in detail.

Key words: *starogradska muzika (“old urban music”), urban folk music, ethnomusicology, Serbia.*

УДК 783 + 78:929 П.Бингулац

ОДНОС ПЕТРА БИНГУЛЦА ПРЕМА ЦРКВЕНОЈ МУЗИЦИ САГЛЕДАН КРОЗ *НАПИСЕ О МУЗИЦИ*

Петар Бингулац био је занимљива и широка личност српске музике двадесетог века. Завршио је четири факултета а своја знања за музичка и многа друга питања је продубио у Милану и Прагу где је у периоду од 1925. до 1944. године био у дипломатској служби. Био је константан сарадник Радио-Београда за који је написао бројне музичке критике и чланке. Писао је за многе тадашње значајне часописе и дневне листове попут *Политике*, часописа *Музика*, *Звук*, *Савремени акорди* и друге. Бингулчево основно подручје интересовања представљала је есејистика, те је 1988. године публикован избор његових есеја у књизи *Написи о музици*. Бингулац је, поред других музичких аутора, оставио богат материјал о црквеној музици, а у прилог томе говоре чланци објављени у *Написима о музици* који се тичу црквене музике. Управо ти чланци биће у фокусу овог рада, са циљем да се истражи Бингулчев однос према црквеној музици уопште, али и према делима Корнелија Станковића и Стевана Мокрањца који жанровски припадају области црквене музике.

Кључне речи: *Петар Бингулац, Написи о музици, есејистика, Станковић, Мокрањац.*

ATTITUDE OF PETAR BINGULAC TOWARDS CHURCH MUSIC SEEN THROUGH *INSCRIPTIONS ABOUT MUSIC*

Petar Bingulac was an interesting and broad figure of Serbian music of the twentieth century. He graduated from four faculties and he has deepened his knowledge of music and many other issues in Milan and Prague where he was in the diplomatic service in the period from 1925 to 1944. He was a constant associate of Radio Belgrade for which he wrote numerous articles and music reviews. He has written for many major newspapers and dailies of that time such as *The Politics*, a newspaper *The Music*, *The Sound*, *The Modern Chords* and others. Bingulac's primary area of interest were essays, so a selection of his essays was published in 1988 in the book *The Writings About Music*. Bingulac, among other musical authors, left a rich material of church music and that is supported by all the articles published in *The Inscriptions On Music* concerning church music. It is these articles that will be in the focus of this paper, in order to explore the relationship of Bingulac towards church music in general, but also according to the works of Kornelije Stanković and Stevan Mokranjac that belong to the field of church music by genre.

Key words: *Petar Bingulac, The Writings about music, essays, Stanković, Mokranjac.*

УДК 781.6.087.68 "18" (497.11)

ХОРСКО ПЕВАЊЕ НА КУЛТУРАЛНИМ ИЗВЕДБАМА У СРБИЈИ У ДОБА РОМАНТИЗМА

Хорско певање представљало је константу већине друштвених светковина у Србији у доба романтизма. Беседе, историјски концерти, национални јубилеји и прославе певачких друштава убрајају се у најзаступљеније јавне манифестације у српској култури тог периода. Самим тим оне чине значајан део уметничког и културног наслеђа Србије. Моја намера је да у овом раду хорско певање анализирам у контексту поменутих културалних изведби. Зато ћу се ослонити на теоретске поставке студија перформанса. Ради се о академској дисциплини која културалне изведбе описује као догађаје чија сврха превазилази оквире пружања естетског доживљаја и чије се значење може разумети једино свеобухватним приступом. Циљ овог рада је управо осветљавање начина путем којих је хорско певање на културалним изведбама допринело промоцији револуционарних, националних, политичких и просветитељских идеја српског друштва у време романтизма.

Кључне речи: *хорско певање, културална изведба, Србија, романтизам.*

CHORAL SINGING AT CULTURAL PERFORMANCES IN SERBIA DURING ROMANTICISM

Choral singing was one of the key elements of social events in Serbia during romanticism. Recitals, historical concerts, national anniversaries and singing society's celebrations were the mainstream public ceremonies in Serbian culture in XIX century. In this way, these events significantly shaped Serbian artistic and cultural heritage. In this paper I will analyze choral singing in the context of mentioned cultural performances. My text will be based on theoretical platform of performance studies, an interdisciplinary field that explains cultural performances as events that communicated beyond performed aesthetic framework and could be understood only through holistic approach. It will examine the role of choral singing at cultural performances and its contribution to the promotion of revolutionary, nationally, political and enlightenment of ideas in Serbian societies during romanticism.

Key words: *choral singing, cultural performance, Serbia, romanticism.*

Др Ђорђе Н. Ђекић

e-mail: djekicdj@ptt.rs

Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, Република Србија

Милош Павловић

e-mail: pavlovic.n.milos@gmail.com

Самостални истраживач, Лесковац, Република Србија

УДК [783:271.22+786/789](497.11) "10/12"

О МУЗИЦИ У ДОБА ПРВИХ НЕМАЊИЋА

Доба првих Немањића обележило је и потоњу музику у Србији. Ишчитавањем житија уочава се значај појања у различитим облицима богослужења (јутрењу, часовима, опело Св. Симеона, литургијама). Помени богослужбених песама, упознајемо се са специфичним обредима (нпр. крунисање у Жичи) и свечаностима које прати музика. Запажа се утицај византијског али и јерусалимског облика богослужења које ће Свети Сава почети да уводи у српску средину. Сем тога у житијима су забележени и инструменти (нпр. гусле, бубњевци), као и елементи световне инструменталне и вокалне музике. Законоправило Св. Саве указује на постојање шпилмама, својеврсних глумаца, плесача, гудача или свирача тога доба у српској средини. Теодосије, један од његових биографа, као водећи српски химнограф, саставио је Службу Св. Симеону, Службу Св. Сави, Заједнички канон св. Симеону и Св. Сави за осам гласова. Извори указују и на народне светковине и обреде које прати музика.

Кључне речи: *музика, музички инструменти, Свети Сава, житија, службе.*

PhD Djordje N. Djekić

e-mail: djekicdj@ptt.rs

University of Niš, Faculty of Philosophy, Niš, Republic of Serbia

Miloš Pavlović

e-mail: pavlovic.n.milos@gmail.com

Independent Researcher, Leskovac, Republic of Serbia

MUSIC OF THE FIRST NEMANJICES PERIOD

The period of the first Nemanjices in Serbia marked the music that was to come later. When reading biographies, significance of singing or chanting stands out in various forms of service of worship (Morning Service, the Hours, the St. Simeon's Requiem, liturgies). The service songs introduce us to specific rites and rituals (e.g. the Coronation in the Žiča Monastery) and ceremonies accompanied by music. We may observe influences of the Byzantine and Jerusalem forms of service, which St. Sava would introduce to Serbia. Furthermore, the biographies also record musical instruments (e.g. the gusle – a single string instrument with a bow, and the drums), as well as some elements of the secular instrumental and vocal music. The St. Sava's Nomocanon indicates that there was a special kind of minstrels, actors, dancers, fiddlers and musicians at that period in Serbia. Theodosius, one of his biographers and one of the leading Serbian hymnographers, wrote the Service for St. Simeon, the Service for St. Sava, the Joint Canon for St. Simeon and St. Sava for eight voices. The sources indicate that there were folk celebrations and rituals accompanied by music.

Key words: *music, musical instruments, St. Sava, biographies, services of worship.*

Dr Marija Ž. Ajduk

e-mail: marija.ajduk@fbg.ac.rs

Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Republika Srbija

YAK (316.7:78): 78.011.2

TRADICIONALNO I MODERNO NA PRIMERU MUZIČKOG ŽANRA ETNO-PANK

U radu se razmatraju odrednice tradicionalno i moderno kroz sagledavanje njihovog međusobnog odnosa. Primer na kojem nastojim da ukažem na komplementarni, a ne antagonistički odnos ovih koncepata, jeste muzički žanr etno-pank. Sam žanr neće biti razmatran u muzičkom niti vrednovan u estetskom smislu već će biti analiziran kao kulturni fenomen ponikao u vreme kada je sve više moderno biti tradicionalan.

Ključne reči: *tradicionalno, moderno, muzika, etno-pank, antropologija.*

PhD Marija Ž. Ajduk

e-mail: marija.ajduk@f.bg.ac.rs

University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Belgrade, Republic of Serbia

TRADITIONAL AND MODERN IN THE EXAMPLE OF ETHNO-PUNK MUSIC GENRE

This paper is about the notions of traditional and modern perceived through their correlation. I am using ethno-punk music genre as an example, to point out the complementary and non-antagonistic relationship between those concepts. The genre itself is not considered in music or aesthetic sense, but it is analyzed as a cultural phenomenon that emerged in the times when it is modern to be traditional.

Key words: *traditional, modern, music, ethno-punk, anthropology.*

НОВИ ИНТЕРПРЕТАЦИИ ЗА СТАРИ УНИВЕРСАЛНИ ИСТИНИ

Според Дерида в постмодерността няма факти, а само интерпретации. В традицията обратно - има модел на живот, който е показан в свещеното време на сътворението и който трябва да се следва неизменно.

В „Нови интерпретации за стари универсални истини” разглеждам произведения от 2004. година до 2017. на студенти от специалност „Текстилизкуство и дизайн” на НХА, София, България, в която преподавам. Спрях се на работи свързани с традиционните текстилни практики чрез материал, техника, орнаментална структура, знак или смисъл.

Включих и своята работа „Бетониране на традицията”, която играе със смислите на интерпретацията.

Естетическо решение в духа на изяшното изкуство, чрез пластическо преобразуване на традиционни орнаменти; използване на нетрадиционен материал и игра с модули; сливане на реалния живот с древната традиция; текст и текстил концептуално и смислово обединени; ритуалът като пърформанс и многозначността на интерпретацията са проблемите, разгледани в избраните произведения.

Ключови думи: *текстил, постмодерност, интерпретации, концептуално изкуство, естетика.*

NEW INTERPRETATIONS OF OLD UNIVERSAL TRUTHS

According to Derrida, in postmodernity there are no facts but only interpretations. And contrary, in tradition, a model of life exists, represented in the sacred time of creation, which should be consistently followed.

In "New interpretations of old universal truths", I review works written between 2004 and 2017 by students in the "Textile in Art and Design" programme of the National Art Academy in Sofia, Bulgaria, where I teach. I have focused on works related to expression of traditional textile practices through material, technique, ornamentation, sign, or sense.

I have also included my work "Concreating Tradition", which plays with the meaning of interpretation.

The main topics addressed in the selected works include aesthetic solution in the spirit of fine art through the plastic transformation of traditional ornaments; use of non-traditional material and play with modules; merging real life with ancient tradition; text and textiles conceptually and meaningfully united; the ritual as a performance, and the ambiguity of interpretation.

Key words: *textiles, postmodernity, interpretations, conceptual art, aesthetics.*

OD SOPSTVA DO SELFIJA U NASTAVI ISTORIJE UMETNOSTI (SELFI KAO METOD INTERPRETACIJE U NASTAVI ISTORIJE UMETNOSTI)

Predmet rada je tumačenje umetničkog nasleđa analizom i stvaranjem slika novih medija. Rad se zasniva na teorijskim postavkama renesansne i barokne humanističke teorije umetnosti u dijalogu sa savremenim teorijama slike i medija. Polazeći od pedagoških teorija nastave u sociokulturnom kontekstu, rad predstavlja i traganje za metodama koje koriste savremene slike (u ovom slučaju selfije i fotografije na društvenim mrežama) kao način interpretacije umetničkog nasleđa.

Rad je zasnovan na studiji slučaja u kome učenici srednje škole interpretiraju slike baroknih majstora praveći nove (auto)portrete. Time se učenicima daje podsticaj za otvaranje novih perspektiva u tumačenju starih slika, ali i za razumevanje funkcije tradicionalne slike/umetnosti i autora kroz analizu i upotrebu savremenog medija i sopstvenog iskustva. Ovime se ukazuje na neophodnost dvostruke kontekstualizacije nastave o umetničkom nasleđu – razumevanjem značenja dela u okviru istorijskog konteksta, ali i uključivanjem u kontekst posmatrača/učenika.

Ključne reči: *slika, nasleđe, interpretacija, nastava u kontekstu.*

FROM SELF TO SELFIE IN TEACHING HISTORY OF ART (SELFIE AS A METHOD OF INTERPRETATION IN TEACHING HISTORY OF ART)

The subject of the paper is interpretation of art heritage using analyze and creation of new media pictures. The paper is based on a dialogue between humanistic theories of art of renaissance and baroque era and contemporary picture and media theories. Related also to pedagogical theories of teaching in sociocultural context, it focuses on teaching methods that use contemporary images (selfies and social media photos) as a way of interpretation of art heritage.

The paper is based on the case study in which high school students interpret baroque pictures creating new (self)portraits. It gives an opportunity of making new perspectives in interpreting old pictures, as well in understanding of functions and intentions of traditional art and images. This shows a necessity of a double contextualization of art education – seeing art in historical context as well as in context of the beholders/students themselves.

Key words: *picture, image, heritage, interpretation, teaching in context.*

УДК 786.1/2: (377.36:78) (497.11 Крагујевац)

**УТИЦАЈ ПРИНЦИПА РУСКЕ КЛАВИРСКЕ ШКОЛЕ
НА РАЗВОЈ ПИЈАНИЗМА У КРАГУЈЕВЦУ
ОД 1970–2010. ГОДИНЕ**

Седамдесетих година двадесетог века језгро пијанистичког кадра Музичке школе „Др Милоје Милојевић” у Крагујевцу чинили су педагози из Совјетског савеза: Светлана Бељчанскаја и Валериј Сигаљевич. Делатност професора Сигаљевича наставила је Наталија Томић. До тада мало запажени крагујевачки ученици Одсека за клавир, у овом периоду почели су да освајају бројне високе награде на домаћим и интернационалним такмичењима а методологија рада на клавирском делу у Музичкој школи „Др Милоје Милојевић”, заснована на принципима руске пијанистичке школе, постала је традиција ове установе и узор савремене пијанистичко-педагошке мисли за већи део Србије и региона. Основни принципи руске школе клавира су тежња ка кантабилитету тона и тежња ка егзактном тумачењу композиторовог текста која је знатно допринела решавању техничких проблема у репродукцији и живом и креативном извођаштву уметника са овог тла. Приступе њиховој примени у раду са ученицима основне и средње музичке школе и студентима клавира, спознаћемо кроз искуства Светлане Бељчанскаје, Валерија Сигаљевича и Наталије Томић.

Кључне речи: *руска пијанистичка школа, принципи, Музичка школа „Др Милоје Милојевић” у Крагујевцу, Валериј Сигаљевич, Наталија Томић.*

THE INFLUENCE OF PRINCIPLES OF RUSSIAN PIANISTIC SCHOOL ON THE DEVELOPMENT OF PIANISM IN KRAGUJEVAC FROM 1970–2010

In nineteen seventies, the core of pianistic teaching staff at Music School “Dr Miloje Milojević” in Kragujevac included pedagogues from the Soviet Union, Svetlana Beljčanskaja and Valerij Sigaljevič. The activity of Valerij Sigaljevič was continued by Natalija Tomić. The previously unnoticed students at Department of Piano soon began to win numerous and pronounced awards on domestic and international competitions, and the methodology of work on the piano piece at Music School “Dr Miloje Milojević” was based on the principles of Russian Pianistic School and became the tradition in this institution and paradigm of contemporary pianistic and pedagogic conception in greater part of Serbia and the region. The basic principles of Russian Pianistic School were aspirations towards vocalisation of a tone and exact interpretation of the author's score, which considerably contributed to solving technical problems in reproduction and composer's vivid and creative performance of the artists in this area. The approaches to their application in work with students of primary and secondary music school and students of the piano will be known through the experience of Svetlana Beljčanskaja, Valerij Sigaljevič and Natalija Tomić.

Key words: *Russian Pianistic School, principles, Music School „Dr Miloje Milojević”, in Kragujevac, Valerij Sigaljevič, Natalija Tomić.*

УДК 316.7:745.52 (497.11 Пирот)

ПИРОТСКО ЋИЛИМАРСТВО: ДРЖАВНА БРИГА И ИНСПИРАЦИЈА САВРЕМЕНОМ СТВАРАЛАШТВУ

Пиротско ћилимарство је део аутохтоног културног наслеђа старопланинског и синоним за текстилно стваралаштво пиротског краја. Преображају из домаће у занатску радиност, ограничену на територију града, пиротско ћилимарство има захвалити конкретним историјским, природним и економско-географским чињеницама: постојећој ткачкој традицији месног становништва, задовољавању верских и цивилних потреба Османске империје, развијеном овчарству подно Старе планине и положају Пирота на Цариградском друму. Лепотом мотива, оригиналношћу шара и боја и јединственошћу израде, пиротски ћилим је надалеко чувен производ који је освојио тржишта земаља на неколико светских континената.

У раду се информише о развоју занатства, пореклу, историјату и институционалном устројству ћилимарства у Пироту, као и о карактеристикама пиротског ћилима. У закључку рада износе се ауторова запажања о судбини пиротског ћилимарства у новом миленијуму.

Кључне речи: *југоисточна Србија, Пирот, ћилимарство, пиротски ћилим.*

**PIROT KILIM MANUFACTURING:
STATE CONCERN AND INSPIRATION TO MODERN
CREATIVITY**

Pirot kilim manufacturing is a part of the indigenous cultural heritage of the area surrounding the Balkan Mountains and a synonym for textile manufacturing in the Pirot region. Pirot kilim manufacturing owns its transformation from a domestic activity to handicrafting, limited to the territory of the town itself, to the concrete historical, natural and economic-geographical facts: the existing weaving tradition of the local population, meeting the religious and civil needs of the Ottoman Empire, developed sheep farming at the foot of the Balkan Mountains, and the position of Pirot on the Road to Constantinople. With its beauty of motifs, the originality of patterns and colours and the uniqueness of manufacturing, the Pirot kilim is a world-renowned product which has conquered the markets of many countries on several continents.

The paper provides information on the development of the craft, origin, history and institutional organization of kilim manufacturing in Pirot, as well as the characteristics of Pirot kilims. The conclusion contains the author's observations on the fate of Pirot kilim manufacturing in the new millennium.

Key words: *Southeastern Serbia, Pirot, kilim manufacturing, Pirot kilim.*

STUDIJE EKRANSKIH MEDIJA: METODOLOŠKE PERSPEKTIVE ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog rada je analiza metodoloških perspektiva istraživanja studija kulture, odnosno, oblasti filma i ekranskih medija. U fokusu rada je model formiranja reprezentativne liste 100 najboljih nacionalnih filmova nastalih od 1911. godine do danas, koju je Jugoslovenska kinoteka predstavila povodom 120 godina od prve srpske i istovremeno prve balkanske filmske projekcije. Izabrani filmovi, proglašeni za kulturno dobro od nacionalnog značaja, u radu će biti šire posmatrani kao važan deo celovitog zapadnobalkanskog i evropskog identiteta, istorije, nasleđa i kulture. Osnovno istraživačko pitanje rada uslovljeno je metodologijom ovog izbora kojom su određeni prioriteti za procese restauracije i digitalizacije filmova, koji dalje presudno utiču na njihovu povećanu dostupnost (*accessibility*), redistribuciju (*re-distribution*) i obnovu interesovanja za gledanje (*re-watchability*) filmova nacionalne kinematografije, koji predstavljaju važan deo kulturnog nasleđa i kolektivnog sećanja.

Ključne reči: *ekranski mediji, film, kulturno nasleđe, digitalizacija, metodologija.*

SCREEN MEDIA STUDIES: PERSPECTIVES OF THE RESEARCH METHODOLOGIES

The aim of this paper is to analyse perspectives of the research methodologies in the field of cultural studies, and more specifically film and screen media studies. Central to this paper will be a model of forming a list representing top 100 national films, that were produced in the period between the year 1911 until today. The list of these films was presented in the Yugoslav Cinematheque, marking and celebrating 120 years anniversary of the first Serbian as well as the first Balkan movie projection. Thus, this paper will look at the selected films, declared to be the national treasure of major historical significance, from the wider perspective of the Western Balkan and European identity, history, heritage and culture. The main research question of the paper is tightly connected to the methodology that governed the selection criteria in the process of restauration and digitalization of the films, which consequently will determine their increased acesibility, re-distribution and re-watchability of the national cinematography, further framing it as an important part of cultural heritage and collective memory.

Key words: *screen media, film, cultural heritage, digitalization, methodology.*

**MUZIKA KAO EHO UNIVERZUMA
SIMBOLIKA INSTRUMENTALNIH MUZIČKIH FORMI:
PRELIDA, IGARA I VARIJACIJA**

Usvajanje nove vizije univerzuma odrazilo se u francuskoj kulturi 17. veka na nastanak novih instrumentalnih muzičkih formi. Stavom Maren Mersena da je „muzika eho univerzuma”, muzičkim formama pripisuje se simboličko značenje a interpretatoru poverava uloga tumača modernih ideja: slobode, promene i beskonačnosti. Razotkrivanjem metaforičnog značenja barokne svite igara, savremeni interpretator upotpunjuje zamisao o autentičnoj interpretaciji. Prelid odražava shvatanje mogućnosti slobode unutar granica koje diktira priroda. Tu slobodu treba tražiti u variranju pulsacije (ritmičkoj, melodijskoj i harmonskoj infleksiji). Svitu igara treba shvatiti kao demonstraciju metamorfoze ritma, a zadatak interpretatora je da bazira izbor tempa svih igara u sviti na uzajamnoj proporcionalnoj metričkoj zavisnosti. Varijacije dočaravaju koncept beskraj – interpretator postupnom gradacijom brzine dočarava simboliku „vrtloga”.

Ključne reči: *univerzum, barokna svita, autentična interpretacija.*

**MUSIC AS AN ECHO OF THE UNIVERSE
THE SYMBOLISM OF INSTRUMENTAL MUSICAL FORMS:
PRELUDES, DANCES AND VARIATIONS**

Adoption of a new vision of the universe is reflected in the emergence of new instrumental music forms in the French culture of the 17th century. Maren Mersén's attitude that "music is echo of the universe", leads to the symbolic meaning attributed to musical forms, and performer entrusted with the role of an interpreter of modern ideas: freedom, change and infinity. Metaphorical meaning of the baroque suite of dances completes the modern interpreter's idea of an authentic interpretation. Prelude reflects the understanding of the possibilities of freedom within the boundaries dictated by natural laws- that freedom must be sought in the variation of pulsation (rhythmic, melodic and harmonic inflection). Suite of dances should be seen as a demonstration of metamorphosis of rhythm, and interpreter should base dances on a proportional metric mutual dependence. Variations illustrate the concept of infinity - the interpreter depicts symbolic "vortex" in a gradual manner.

Key words: *universe, baroque suite, authentic interpretation.*

УДК 78.071.2:061.2 "1918/1941" (497.11 Ниш)

ДЕЛАТНОСТ НИШКЕ ПЕВАЧКЕ ЖУПЕ „СТЕВАН СРЕМАЦ” ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА

Формирањем певачких жупа у оквиру Јужнословенског певачког савеза (основан 1924) омогућено је институционално повезивање хорова и певачких дружина на нивоу бановина у Краљевини Југославији. Певачка жупа Моравске бановине, са седиштем у Нишу, која је носила име књижевника Стевана Сремца, основана је 1934. године. Њени задаци били су чување и ширење традиције националне хорске музике, решавање практичних проблема везаних за ангажовање професионалних хорова, набавку стручне музичке литературе и укључивање у активности Јужнословенског певачког савеза. У раду се говори о активностима нишке Певачке жупе „Стеван Сремац” на основу сачуваних архивских докумената из фондова Историјског архива града Ниша и Историјског архива Београда, као и на основу написа из локалне штампе тог времена.

Кључне речи: *Јужнословенски певачки савез, Ниш, Певачка жупа „Стеван Сремац”, певачка друштва, хорска музика.*

THE ACTIVITIES OF THE SINGING ADMINISTRATIVE UNIT “STEVAN SREMAC” FROM NIŠ BETWEEN THE TWO WORLD WARS

By founding a singing administrative units within the South Slavic Singing Association (founded in 1924), institutional connections between the choirs and singing societies of the regions of the Kingdom of Yugoslavia are enabled. Singing Administrative Unit of the Morava Banovina named after the literate Stevan Sremac was established in Niš in 1934. Its main objectives were the preservation and spreading the national tradition of choral music, solving practical problems related to the engagement of professional choir conductors, purchase of professional music literature and participation in activities of the South Slavic Singing Association. The paper deals with the activities of the Singing Administrative Unit “Stevan Sremac” from Niš based on preserved archival data from the Historical Archives of Niš, Historical Archives of Belgrade and from the local press between the two world wars.

Key words: *South Slavic Singing Association, Niš, Singing Administrative Unit “Stevan Sremac”, choral societies, choral music.*

УДК (271/279+27-53/-534):316.7

ИЗСЛЕДВАНЕ МЯСТОТО НА ОБРОКЪТ В РЕЛИГИОЗНИТЕ ОБРЕДИ И ВЯРВАНИЯ ОТ АНТИЧНОСТТА ДО СЪВРЕМИЕТО

В доклада се представя мястото на различните видове оброчни обекти (вотиви), в обредите на населението на част от Балканите. От кога датират първите образци, каква роля играят те във вярванията и ритуалите на хората, както от езически времена, така и по време на християнството. Поглед към съвременното състояние на този тип ритуалност, внимание от страна на обществото и църквата. Представяне на проекти популяризиращи тези малко познати обредни обекти.

Ключови думи: *оброк, вотив, обреди, християнство.*

SURVEY PLACE OF THE VOTIVES IN THE RELIGIOUS RITES AND BELIEFS FROM ANTIQUITY TO NOWADAYS

The report presents the place of the various types of votive objects (votives) in the ordinances of the population of part of the Balkans. From the time when the first specimens date, what role they play in the beliefs and rituals of the people, both from pagan times and during Christianity. It examines the contemporary state of this type of ritual and the attention of society and the church. Projects promoting these little-known ritual objects are being presented.

Key words: *Christianity, Balkans, rites, votive, religion, ritual.*

**МУЗИЧКА СИНТАКСА У УВЕРТИРАМА
РИХАРДА ВАГНЕРА – КОНСТРУКЦИЈЕ МУЗИЧКИХ
РЕЧЕНИЦА ПО ПРИНЦИПУ КЕПЛИНОВЕ ТЕОРИЈЕ
ФОРМАЛНИХ ФУНКЦИЈА**

У раду ћемо се бавити анализирањем музичке синтаксе у увертирама Рихарда Вагнера. Тај поглед ће бити направљен из визуре Теорије формалних функција Вилијама Кеплина. Ова теорија, креирана на аналитичком узорку Бечких класичара 18. века, донела је један посебан начин сагледавања музичког тока кроз призму формалних функција и синтаксичких јединица. Она имплицира да свака формална јединица дела има одређену улогу у формалној организацији дела. Пошто је узорак Вагнерових увертира стилски далек у односу на 18. век, интересантно је сагледати како се може применити ова теорија на примерима музичких реченица, као и то до којих граница може да послужи. Оно што напоследку произлази јесте и примећивање специфичности којима Вагнер конструише реченице.

Кључне речи: *музичка синтакса, Теорија формалних функција.*

**THE MUSICAL SYNTAX IN RICHARD WAGNER'S
OVERTURES – THE CONSTRUCTION OF MUSICAL
SENTENCE ACCORDING TO THE PRINCIPLE OF
CAPLIN'S THEORY OF FORMAL FUNCTIONS**

In this paper we are dealing with an analysis of musical syntaxes in Richard Wagner's overtures. That view is going to be made from the perspective of William Caplin's Theory of formal functions. This theory, formed on an analytical sample of the 18th century's Vienna's classical composers, brought a new point of view on the musical flow through a prism of formal functions and syntactic units. It is implying that every musical unit of a piece has a part in the formal organization of the piece. Although, the style of sample of Wagner's overtures is far from the 18th century, it is interesting to see how this theory can apply on the examples of musical sentences, same as up to what limits it can be used. What ensures in the end, also, is noticing Wagner's specifics which he used to construct a sentence.

Key words: *musical syntax, Theory of formal functions.*

ТРАДИЦИОНАЛНО И САВРЕМЕНО У ЕПИСТЕМОЛОШКИМ КАРАКТЕРИСТИКАМА СУШТИНЕ ЧУЛНОСТИ

Разликовање начина показивања суштина логички не доводи до умножавања начела, па када је суштина бића природа, она није тек недовршена прича, него стваралачки моменат света као космичког јединственог живог бића. Може се рећи да је то `сложена прича` или систематизација знања која подразумева сложеност суштине која је у себи и по себи покретна. Опажајна суштина је подложна промени, и промена иде од супротности или из оног што је између, где је онда неизбежно да нешто буде у основи, подбићевно, и што износи ствари у супротно. То има за последицу нужну измену твари која може да буде обе супротности, па се у двозначности бића све мења из могућег у делотворно, све постаје из небића, тек по случају, преко бића која су то по могућности где би делотворно било небиће. Оно делотворно на привиду била би лепота, као она утемељива суштина која одвајкада краси уметнички приступ стварима.

Кључне речи: *чулна разликовања, суштина, светски живот, уметност, лепота.*

TRADITIONAL AND MODERN IN THE EPISTEMOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE SENSE ESSENCE

Differentiation of the way in which the essence is presented logically does not lead to the multiplication of principles, and when the essence of being is nature, it is not only an unfinished story, but a creative moment of the world as a cosmic single living being. It can be said that this is a 'complex story' or systematization of knowledge which implies the complexity of the essence that is in itself and by itself moving. The observational essence is subject to change, and the change goes from the opposite, or from what is between, where it is inevitable then that something is basically, cunning, and what is doing the opposite. This results in the necessary change of substance that can be both opposites, and in the duality of things everything changes from possible to effective, everything becomes from the skies, just by case, through the beings that are where possible they would not be effective. It would effectively be an illusion that would be a beauty, as it is a viable essence, which from time to time adorns the artistic approach to things.

Key words: *sense distinctions, essence, cosmic living, art, beauty.*

PROŽIMANJE FORMALNIH OBRAZACA U BALADI OP. 47 BR. 3 FREDERIKA ŠOPENA

Od svih kompozitora ranog romantizma, Frederik Šopen (Frederic Chopin) koristi harmonski jezik koji je najsloženiji, a dijapazon upotrebljenih formalnih obrazaca najbogatiji. Njegova Balada op. 47 br. 3 ističe se po svojoj inovativnosti u pogledu kombinovanja standardnih muzičkih oblika. Prilikom pokušaja da se forma ove Balade okarakterise u okviru samo jednog formalnog obrasca, nailazi se na problem, jer se ne može u potpunosti „uklopiti” ni u jedan od njih. Ukoliko se u okviru analitičkog postupka prvenstvo da posmatranju korišćenog tematskog materijala, mogući generalni formalni obrazac ove Balade bio bi u okvirima složene trodelne pesme. U slučaju da se prednost da harmonskim sredstvima, može se uočiti sonatni oblik. Uz oba tumačenja treba sagledati mogućnost postojanja formi drugog plana.

Ključne reči: *balada, sonatni oblik, složena trodelna pesma, prožimanje formalnih obrazaca, forma drugog plana.*

MIXED MUSICAL FORMS IN FREDERIC CHOPIN'S BALLADE OP. 47 NO. 3

Chopin's harmonic language is the most complex and his form the richest among all the composers of Romanticism. His Ballade op. 47 no. 3 stands out for its innovation in combining standard musical forms. The problem occurs when we are trying to characterize the form of this ballad within a single formal form, because it cannot be completely "fitted" in any of them. If, within the framework of the analytical procedure, the priority is to observe the used thematic material, the possible general form of this ballad would be within the ternary form. In the case where the harmony is preferred, a sonata form can be observed. We should consider the possibility of the existence of secondary musical forms.

Key words: *ballade, sonata form, ternary form, mixed musical forms, secondary musical forms.*

SAVREMENO STVARALAŠTVO
CONTEMPORARY CREATION

“PROSUMER”: KREATIVNOST I ZABAVA

Saopštenje se bavi, posmatrano sa stanovišta filozofije medija, savremenim konceptom stvaralaštva koje je u relaciji sa tzv. medijskom kulturom. Naime, danas je umetnost, i šire gledano – stvaralaštvo, u tesnoj vezi s novim komunikacionim tehnologijama i medijima. Relacija s medijima masovnih i novih komunikacija donosi dobit savremenoj umetnosti tako što je „demokratizuje” čineći je potencijalno dostupnom velikom broju recipijenata. Ovaj vid tehničke „demokratizacije” umetnosti omogućuje joj izlazak na tržište, konkurentnost, i eventualno, masovnu potrošnju. Kontekst kulture u kojoj se ova transformacija događa, omogućuje „demokratičnost” u dva smera – u domenu kreativnosti, kao i potrošnje. Otuda i savremeni recipijent, pretvoren u potrošača, postaje neretko ko-kreator ili autor, stvaralac umetnosti, odnosno tzv. „prozumer”.

Ključne reči: *flozofija medija, umetnost, kreativnost, zabava, „prosumer“.*

“PROSUMER”: CREATIVITY AND ENTERTAINMENT

The article deals with, from the standpoint of media philosophy, modern concepts of creativity in relation to the so-called media culture. In fact, today's art, and more broadly - creation, is in close connection with the new communication technologies and media. Relations with the mass media and new communication bring profit to contemporary art so as to “democratize”, making it potentially available to a large number of recipients. This type of technical “democratization” of art allows it to market, competitiveness, and eventually, mass consumption. The context of the culture in which this transformation occurs, allows the “democratic nature” in two directions - in the field of creativity, as well as consumption. Hence the contemporary recipient, turned into a consumer, often becomes a co-creator or author, creator of art, or so-called. “Prosumer”.

Key words: *media philosophy, art, creativity, entertainment, „prosumer“*

СЪВРЕМЕННИЯТ ИНДУСТРИАЛЕН ДИЗАЙН „МЕЖДУ ЧУКА И НАКОВАЛНИЯТА” НА МОДАТА И ТРАДИЦИЯТА

Докладът анализира сложната диалектика между традиции и мода в творческия процес. Проникновението на художника в смисъла на битието и формиране на идеи и мисъл – не е едностранна обективност, нито субективен произвол, а диалог между две култури, разкритие на съществуващото и откритие на новото в резултат на преосмисляне на битието, в който се ражда смисълът на образа. Замисълът не може да се роди на пусто място. Той винаги е развитие на това, което е било, продължение на творческия процес, който е започнал много преди това. Категориите „традиции“, „стил“, „школа“, „мода“ говорят именно за включването на конкретния замисъл в един широк културен процес. Жизненият цикъл на продуктите повтаря до голяма степен жизнения цикъл на самия човек: зачатие, раждане, растеж, узряване, старост и смърт.

Ключови думи: *традиции, мода, фирмен стил, школа, визуална идентичност.*

**THE MODERN INDUSTRIAL DESIGN
“BETWEEN THE HAMMER AND THE ANVIL”
OF FASHION AND TRADITION**

The report analyzes the complex dialectic between traditions and fashion in the creative process. The insight of the artist in the sense of being and the formation of ideas and thought is not one-sided objectivity or subjective arbitrariness, but a dialogue between two cultures, the discovery of the existing and discovery of the new as a result of the rethinking of the being in which the meaning of the image is born. The concept cannot be born in a deserted place. It is always a development of what it was in the past, a continuation of the creative process that has begun long before. The categories of “tradition”, “style”, “school”, “fashion” speak precisely about the inclusion of the particular concept in a broad cultural process. The product lifecycle largely repeats the life of the person himself: conception, birth, growth, maturity, old age and death.

Key words: *traditions, fashion, company style, school, visual identity.*

УДК 745.52:677(497.2)

БЪЛГАРСКОТО ТЕКСТИЛНО ИЗКУСТВО В ПОСТМОДЕРНАТА СИТУАЦИЯ

Богатите културни традиции в областта на текстила в България, които се съхраняват и развиват във времето, са естествена и основна предпоставка за появата и утвърждаването на съвременните произведения на уникалния художествен текстил. Постепенно, без рязко прекъсване на нишката, без революционно отхвърляне на познатите вече модели и техники, текстилното изкуство еволюира до известните днес форми и изразни средства, до нови идеи и естетически платформи.

Статията разглежда постмодерните тенденции в изкуството на уникалния художествен текстил в България.

Ключови думи: *текстил, изкуство, постмодернизъм, разнопосочност, еkleктика.*

THE BULGARIAN TEXTILE ART IN THE POSTMODERN SITUATION

The rich cultural traditions in the field of textiles in Bulgaria, which are preserved and developed over time, are a natural and basic prerequisite for the emergence and consolidation of modern works of unique artistic textile. Gradually, without a sudden disruption of the thread, without revolutionary rejection of the already known forms and techniques, textile art evolved to the art forms and means of expression, known today, it evolved to new ideas and aesthetic platforms.

This paper examines the postmodern tendencies in the art of unique artistic textiles in Bulgaria.

Key words: *textile, art, postmodernism, diversity, eclecticism.*

**TRADICIONALNO I SAVREMENO U CIKLUSIMA
DVE PESME ANTIGONE I TUŽNE PESME
VOJINA KOMADINE**

U cjelokupnom opusu od 300 djela Vojina Komadine može se zapaziti nekoliko manje-više zatvorenih faza unutar kojih se pojedina značajna djela izdvajaju kvantitativnim ili kvalitativnim intenzitetom. *Dve pesme Antigone* (1954) i *Tužne pesme* (1993) dva su ciklusa solo pjesama, vremenski komponovana u razmaku od trideset i devet godina (prvi s početka stvaralaštva, drugi nekoliko godina prije smrti kompozitora). U radu će biti sagledane imanentne karakteristike pjesama u odnosu na pojetički nivo, odnosno na uslove formalizacije djela i njihovog značenja u originalnom stvaralačkom kontekstu (historijsko-kulturološkom, lično umjetničkom, te kroz artikulaciju ideje kao iskaza). Zaključcima o djelima dobivenim na osnovu unutrašnjih zakonitosti forme muzičkog djela i njihovog odnosa, nastoji se pronaći granica između tradicionalnog i savremenog.

Ključne reči: *tradicionalno, savremeno, stilsko-estetski prosedei.*

**TRADITIONAL AND CONTEMPORARY IN THE CYCLES
TWO ANTIGONA SONGS AND SAD SONGS
OF VOJIN KOMADINA**

In the entire opus of 300 pieces of Vojin Komadina, a few more or less closed stages can be observed, within which some significant works are distinguished by the quantitative or qualitative intensity. *Two Antigona songs* (1954) and *Sad songs* (1993) are two cycles of solo songs, composed thirty-nine years apart (the first from his career beginnings, and another few years before the death of the composer). The paper will look at the immanent characteristics of the songs in relation to the poetic level, respectively, on the conditions of formalization of the work and their meaning in the original creative context (historical-cultural, personal art, and articulation of ideas as utterance). Conclusions about the works obtained on the basis of internal legitimacy of the form of music work and their relationship, strive to find the boundary between traditional and contemporary.

Key words: *Traditional, contemporary, stylistic-aesthetic procede.*

UTICAJ MEDIJSKIH PEJZAŽA NA SAVREMENU PRAKSU PRAVOSLAVNIH DEČJIH CRKVENIH HOROVA

Medijski pejzaži rezultat su procesa globalizacije i njih formiraju štampani i elektronski mediji. Oni ne moraju da imaju veze sa granicama države ili grada smatra socio-kulturni antropolog Apadurai, autor pomenutog teorijskog koncepta. Prilikom istraživanja aktivne prakse pravoslavnih dečjih crkvenih horova u Beogradu, uočen je zanimljiv fenomen koji predstavlja posledicu procesa globalizacije. Upotreba savremenih tehnoloških sredstava u selekciji, pripremi, učenju i usvajanju muzičko-religijskog repertoara od strane dirigenata i dece, članova dečjih crkvenih horova jeste veoma zastupljena. Prilikom odabira programa horovođe i deca često se vode izborom dostupnog audio-vizuelnog materijala na internetu. Takođe, deca često koriste elektronske uređaje radi boljeg usvajanja muzičko-religijskog repertoara, najčešće po sluhu. Zahvaljujući medijskim pejzažima, usmena transmisija znanja, tipična za ovo geografsko područje, našla je novi vid pojavnosti. Medijski pejzaži, nastali kao rezultat proizvodnje lokalnih sadržaja i upotrebe masovnih medija, utiču na estetsko iskustvo i kritičko mišljenje horovođa i članova dečjih crkvenih horova.

Ključne reči: *medijski pejzaži, muzičko-religijski repertoar.*

THE INFLUENCE OF MEDIASCAPES ON ACTIVE PRACTICE OF ORTHODOX CHILDREN'S CHURCH CHOIRS

Printed and electronic media form mediascapes which are result of globalization. Social-cultural anthropologist Appadurai, the author of mentioned concept explains that it doesn't have to be connected with borders of state or city. During a research of active practice of orthodox children's church choirs in Belgrade, an interesting phenomenon, a consequence of globalization was identified. The usage of modern technological achievements is very present in selection, preparation, learning and absorbing musical-religious repertoire among conductors and children, members of children's church choirs. Conductors and children use the available audio-visual content on line during selection of program. Also, children often use electronic devices when learning musical-religious repertoire by ear. The oral transmission of knowledge typical for this geographical area has found a new way of appearance, thanks to mediascapes. Mediascapes, a result of producing local contents and usage of mass media, influence aesthetic experience and critical thinking of conductors and children.

Key words: *mediascapes, musical-religious repertoire.*

УДК (75.038.53:621.3.037.37) + 371.3:378.016

ОТ ТРАДИЦИОННИ КЪМ НОВИ ИЗРАЗНИ ФОРМИ – МЛАДИТЕ АРТИСТИ КАТО МЕДИАТОРИ

Отправна точка на този текст е мотивацията на студентите от Катедра „Визуални изкуства“ към Софийски университет „Св. Климент Охридски“ към използването на дигитални технологии като част от инструментите за реализацията на учебни задачи и свободни творби.

Голяма част от тях преди да започнат обучението си в университета са завършили специалности в училищата по изкуствата и културата с профили изящни или приложни изкуства и получават основните си знания в сферата на неконвенционалните изкуства и дигиталните изкуства като част от обучението си в специалност „Изобразително изкуство“ на СУ. Много от студентите започват да използват дигиталните форми в творчеството си, смесвайки традиционни техники и нови медии. Много малка част от тях се насочват към реализация изцяло в сферата на дигиталните изкуства, докато повечето продължават да се изявяват, използвайки разнообразни медии и материали за работа.

Статията разглежда ролята на тези млади автори като медиатори и носители, едновременно на традициите и новите форми в изкуството.

Ключови думи: *технологии, дигитални изкуства, млади автори, медиатори, изящни изкуства.*

FROM TRADITIONAL TO NEW ART FORMS – YOUNG ARTISTS AS MEDIATORS

The starting point of this text is the motivation of the students from the Department of Visual Arts at the Sofia University „St. Kliment Ohridski“ to use digital technologies as one of the tools for the realization of learning tasks and artworks.

Most of them have graduated from arts schools with fine or applied arts profiles and have gained basic knowledge in the field of contemporary art and digital arts as part of their studies at the Fine Arts program of the Visual Arts Department of Sofia University. Many students start using digital technologies in their art, mixing traditional techniques and new media. A few of them are interested in realization entirely in the field of digital arts, while most continue to create using a variety of media and materials.

The article explores the role of these young artists as mediators and carriers of both traditions and new art forms.

Key words: *technology, digital art, young artists, mediators, fine art.*

УДК [(75.038.53:621.3.037.37) + (004.42:794)] (497)

ASPEKTI UMETNIČKOG IZRAZA I PITANJE ŽANRA U DIGITALNOM OKRUŽENJU – SLUČAJ VIDEO-IGARA

Cilj rada je da izloži oblast proučavanja video-igara kao autonomne umetničke forme digitalnog okruženja, odnosno pojedinačnih umetničkih sfera koje ulaze u domen ovog medijskog oblika, kao što su grafički, narativni, muzički aspekti i fenomen virtuelne umetnosti, koji nije isključivo tekovina digitalnog okruženja, već ima korene u drugim umetnostima. U ovim kategorijama biće ispitani teorijski aspekti tradicije i inovacije, odnosno koliko novomedijske forme snažnog ludičkog karaktera u umetničkom smislu mogu da se uklope u teorijske okvire „kanonskih” oblika stvaralaštva. Na ovo razmatranje nadovezuje se pitanje žanra, fluidne i teorijski neustaljene i nefiksirane kategorije u ovoj novomedijskoj sferi, kao spoj specifičnih konvencija i estetskih, ali i ludičkih horizonata očekivanja. U analizi ovih oblika nastalih u susretu tradicionalnih umetničkih formi i popularne umetnosti i kulture, biće korišćeni primeri koji su autorski ili tematski vezani za područje Balkana.

Ključne reči: *digitalna umetnost, žanr, kanon, virtuelna umetnost, video-igre.*

ASPECTS OF ARTISTIC EXPRESSION AND THE QUESTION OF GENRE IN THE DIGITAL ENVIRONMENT - THE CASE OF VIDEO GAMES

The aim of this paper is to present the approach to video games as an autonomous digital art form, and also individual artistic sphere in the media domain such as graphics, narrative, musical aspects and the phenomenon of virtual art, which is not only associated to digital environment but also has roots in other arts. Theoretical aspects of tradition and innovation will be examined in these categories, as well as how new media form with strong ludic character can fit into the framework of theoretical “canonical” form of creativity. Another question that will be examined is the genre, as fluid and theoretical nonstationary and nonfixed category in new media sphere, as a combination of specific conventions and aesthetic, as well as ludic horizons of expectations. In analysis of these forms that emerged from meeting of traditional art forms and popular art and culture, examples of work that is connected to Balkans (authors and themes) will be used.

Key words: *digital art, genre, canon, virtual art, video games.*

ESTETIČKA RECEPCIJA U PREDSTAVI *HINKEMANN* IGORA VUKA TORBICE

Hans Robert Jaus je u svojoj knjizi *Estetička recepcija* napisao da je prevladavanjem pozitivističke epohe nauka o književnosti, a zahvaljujući fenomenologiji, našla mogućnost da se izgradi kao samostalna disciplina. Dalje je u tekstu Jaus napisao da uprkos sasvim novim saznanjima, do kojih je u nauci o književnosti došlo, ubrzo je postalo jasno da čitaočeve asocijacije ne mogu biti uvek iste, da sama čitaočeva svest nije nešto apsolutno, nepromenljivo, već se čitaočeva svest neprekidno menja zavisno od istorijskih i društvenih uslovljenosti. S obzirom na ovo Jausovo ukazivanje na potrebu promatranja čitaočeve recepcije, čini se zanimljivim propitivanje estetičke recepcije dela *Hinkemann* Ernesta Tolera (Ernest Toller) a od strane pozorišnog reditelja Igora Vuka Torbice. Naime, Igor Vuk Torbica se koristi Tolerovim delom, čija radnja je smeštena u period posle Prvog svetskog rata, fokusirajući se na ratnog invalida koji je u ratu polno osakaćen, kako bi sasvim novim iščitavanjem, i samim tim novom recepcijom aktuelnih problema u regionu, prikazao polno nemoćnog čoveka kao metaforu za društvo koje pati od duhovne impotencije.

Ključne reči: *recepcija, estetika, književnost, pozorište.*

AESTHETIC RECEPTION OF THE THEATER PLAY *HINKEMANN* DIRECTED BY IGOR VUK TORBICA

Hans Robert Jaus wrote in his book *Aesthetic reception* that science of literature found the opportunity to build itself as an independent discipline by overcoming the positivist epoch, and also thanks to phenomenology. Below, Jaus wrote that despite completely new knowledge, to which the science of literature reached, it soon became clear that the reader's associations can not always be the same, that the mere reader's consciousness is not something absolute, unchanging, but the reader's awareness is constantly changing depending on historical and social conditioning. Due to this Jaus pointing to the need for observing the reader's reception, questioning aesthetic reception of Ernest Toller's drama *Hinkemann* by a theater director Igor Vuk Torbica seems to be interesting. Namely, Igor Vuk Torbica used Toller's work, whose action is set in the period after the First World War, focusing on the war invalid who is at war sexually crippled, showing sexually impotent man as a metaphor for a society that suffers from spiritual impotence by completely new reading of it and thus a new reception of current problems in the region.

Keywords: *reception, aesthetics, literature, theater.*

OBJEDINJAVAJUĆA ULOGA SONATNOG OBLIKA U SIMFONIJI BR.14 VELISLAVA ZAIMOVA

Bugarski savremeni kompozitor Velislav Zaimov (1951) do sada je napisao veliki broj dela različitih žanrova: 16 simfonija, 15 instrumentalnih koncerata, 6 simfonijskih fantazija, Rekvijem za soliste, hor i orkestar, preko 100 kamernih kompozicija, horska dela, kompozicije za orgulje, za gudački kao i duvački orkestar, vokalno-instrumentalna dela... Izdvojena kompozicija, koja je predmet ovog rada, karakteriše se veoma jakim uticajem sonatnog oblika na formiranje i objedinjenje celog trostavačnog ciklusa. Sva tri stava su pisana u vidu ovog formalnog obrasca, što nije retkost, međutim, njihovo povezivanje u ciklus je veoma jako i karakteristično. Konceptija ciklusa kao i kompozitorska zamisao, kako da postigne tako snažnu vezu među stavovima, biće predmet ovog rada.

Ključne reči: *simfonija, sonatni oblik, sonatni ciklus, povezivanje stavova, izuzeci u sonatnom obliku.*

THE UNIFYING ROLE OF THE SONATA FORM IN THE SYMPHONY No. 14 BY VELISLAV ZAIMOV

The Bulgarian contemporary composer Velislav Zaimov (1951) has composed a great number of works belonging to various genres: 16 symphonies, 15 instrumental concerts, 6 symphonic phantasies, Requiem for soloists, choir and orchestra, more than 100 chamber compositions, compositions for choir, organ, string and wind instruments, vocal and instrumental compositions, ... The composition that is the subject matter of this paper is characterized by a strong effect of the sonata form on the manner in which the whole cycle in three movements is formed and unified. All three movements were composed respecting this formal pattern, which is not rare. However, what is very impressive and striking is the fact that they are connected in a cycle. This paper analyzes the concept of the cycle as well as the composer's idea to create such a strong connection between the movements.

Key words: *symphony, sonata form, sonata cycle, movements connection, exceptions in the sonata form.*

Dr Nataša V. Nagorni Petrov

e-mail: cairni@ni.ac.rs

Univerzitet u Nišu, Fakultet umetnosti u Nišu, Republika Srbija

Dr Danijela Đ. Stojanović

Univerzitet u Nišu, Fakultet umetnosti u Nišu, Republika Srbija

УДК 781.42.083.2 Д.Томић

ANALITIČKI PRIKAZ KONSTANTINOVE FUGE DRAGANA TOMIĆA

Mnoge značajne istorijske ličnosti i događaji u kojima su učestvovali neiscrpna su inspiracija kompozitorima različitih stilskih epoha. Kompozicija *Konstantinova fuga* Dragana Tomića, kroz lik Konstantina Velikog i fugu kao muzičku formu, predstavlja spoj prošlosti i sadašnjosti. U ovom jednostavačnom programskom delu, namenjenom gudačkom ansamblu, kompozitor, na vrlo specifičan način, oslikava jedan istorijski događaj, lik Konstantina Velikog i Hristov monogram kao simbol hrišćanstva, koristeći izražajna sredstva prepoznatljiva za samog kompozitora.

Rad se bazira na analitičkom pristupu delu, kroz sagledavanje horizontalne i vertikalne strukture fature. Poseban aspekt analize čini komparacija harmonskih i polifonih elemenata sa istorijskim činjenicama događaja, koji su za kompozitora bili inspirativni za stvaranje ovog umetničkog dela.

Ključne reči: *Dragan Tomić, Konstantin Veliki, fuga, harmonsko-polifona analiza, hrišćanstvo.*

PhD Nataša V. Nagorni Petrov,

e-mail: cairni@ni.ac.rs

University of Niš, Faculty of Arts in Niš, Republic of Serbia

PhD Danijela Dj. Stojanović

University of Niš, Faculty of Arts in Niš, Republic of Serbia

ANALYTICAL OVERVIEW OF *CONSTANTINE FUGUE* BY DRAGAN TOMIĆ

Many of the important historical figures and events that they have participated in are an inexhaustible source of inspiration for the composers of various epochs. The composition *Constantine fugue* by Dragan Tomić, through the character of Constantine The Great and the fugue as a musical form, represents the union of the past and the present. In this single-movement piece, intended for string ensemble, in a very specific way, the composer depicts a historical event, the character of Constantine the Great and the Christ monogram, as a symbol of Christianity, using expressive means, that are characteristic for the composer himself.

The paper is based on an analytical approach to the work, through the overview of horizontal and vertical structure of the facture. A special aspect of analysis is comparing of the harmony and polyphonic elements with the historical facts of the event, which inspired the composer to create this work of art.

Key words: *Dragan Tomić, Constantine The Great, fugue, harmonic-polyphonic analysis, Christianity.*

**ODNOS ZAPADNOEVROPSKIH I RUSKIH HARMONSKIH
ELEMENTATA U GRAĐI PRELIDA ZA KLAVIR OP. 23
SERGEJA RAHMANJINOVA**

Harmonski jezik Sergeja Rahmanjinova predstavlja spoj i sukob zapadnoevropskih i ruskih elemenata. Prozapadnoj orijentaciji suprotstavljaju se ruski elementi prvenstveno kroz modalne epizode kojima autor dijatonizuje harmonski tok. Dijatonizacija se ogleda i kroz prožimanja paralelnih tonaliteta, prirodnog dura i eolskog prirodnog mola, što predstavlja temelj ruske narodne višeglasne muzike – promenljivi tonski rod („peremenij lad”). Ovi elementi, kroz kombinaciju hromatizacije i dijatonizacije, prepoznaju se i u građi prelida za klavir op. 23 Sergeja Rahmanjinova. Ovim radom, kroz sagledavanje rezultata harmonske analize, ukazuje se na pravu meru odnosa hromatike i dijatonike u harmonskom jeziku i kompletnom muzičkom izrazu Sergeja Rahmanjinova i opisuju sredstva kojima je sprovedena. Pronađeni odnos ova dva tipa harmonskih sredstava doprinosi celovitijem sagledavanju građe klavirskih prelida iz opusa 23, ali i stila Sergeja Rahmanjinova kao romantičara.

Ključne reči: *Rahmanjinov, prelidi za klavir, hromatika, dijatonika.*

**THE RATIO OF WESTERN EUROPEAN AND RUSSIAN
HARMONIC ELEMENTS IN THE STRUCTURE OF PRELUDES
FOR PIANO, OP. 23 BY SERGEI RACHMANINOFF**

The harmonic language of Sergei Rachmaninoff is an interplay and conflict of Western European and Russian elements. Pro-Western orientation, is herein opposing Russian elements primarily through modal episodes, where the author diatonizes harmonic flow. The diatonization is reflected through the permeation of parallel tonalities, natural major and eolian-natural minor, which forms the basis of the Russian National polyphonic music - the variable tonal gender („peremenij lad”). These elements can be recognized through a combination of chromatisation and diatonisation, in the structure of the piano prelude op. 23 by Sergei Rachmaninoff. This paper, by analyzing the results of harmonic analysis points to the right measure ratio of chromatics and diatonic in harmonic language and the full musical Sergei Rachmaninoff’s expression and describes the means by which it is implemented. The established ratio of these two types of harmonic means, contributes to a wholesome assessment of material from the work of piano prelude op. 23 as well as of Rachmaninoff’s romantic style.

Key words: *Rachmaninoff, preludes for piano, chromatic, diatonic.*

OD VEČERINKI DO NOKTURNA KODIFIKACIJA TRADICIJE U SAVREMENOST

Stvaralaštvo Dimitrija Bužarovskog neiscrpna je muzikološka riznica deklarirana njegovim stavom multistilizma i multižanrovizma. Tražeći originalnost u ukrštanju i nadgradnji idioma, posebno iz popularnih žanrova – folklor, popularne muzike i džez, njegova dela su već nekoliko decenija primer kompozitorskih postupaka koji neoromantično grade nacionalnu školu, ali opet na jedan univerzalni globalni način. Zbog toga ona veoma vešto komuniciraju i na lokalnom nivou, ali i u mnogo širem međunarodnom okruženju. Jedno od najizvođenijih dela Bužarovskog jeste ciklus Nokturna za klavir (*Večerinke* u originalu), tipičan primer transcendencije klasičnog u savremeno, popularnog u elitno, jednoslojnog u višeslojno, i jednostavnog u virtuosno.

Ključne reči: *Dimitrije Bužarovski, nokturna, klavir, kodifikacija, tradicionalnost.*

FROM VEČERINKI TO NOCTURNES CODIFICATION OF TRADITION INTO MODERNITY

Dimitrije Bužarovski's compositions are indefinite treasure for musicological research due to his declared attitude and use of multistylistic and multigenre approach. Searching for originality in the idiom fusion and upgrade, especially through the use of the popular genres – folk, popular music and jazz, during the last several decades, his compositions are already an example of the compositional techniques of neoromantic national school, achieving universal global acceptance. Thus, they communicate equally successfully in the local and in the wider international environment. The cycle of nocturnes for piano (the original title *Večerinki*) are one the most often performed compositions by Bužarovski. They are a typical example of the transcendence of classical into modern, popular into elite, simple into multilayered, and elementary into virtuosical.

Key words: *Dimitrije Bužarovski, nocturnes, piano, codification, tradition.*

Др Ванче Бојков

e-mail: vanconis@gmail.com

Универзитет у Нишу, Електронски факултет, Република Србија

Др Дарјан Бојков

Висока школа за пословну економију и предузетништво, Београд, Република Србија

УДК 316.772:78

МУЗИКА КАО НЕВЕРБАЛНА БИЗНИС КОМУНИКАЦИЈА

Невербално понашање човека обухвата комбинацију невербалних знакова и невербалних сигнала у којима су комбиноване свесне и несвесне активности. Слушање музике директно утиче на његово понашање. Не постоји рационално објашњење односа између осећања и неких начина невербалног изражавања. Осећања се могу изразити на различите начине – исто невербално понашање може довести до различитих осећања: постоје сузе радоснице, али и сузе туге.

Аутори истражују специфичности невербалне комуникације као елемента информационог процеса и музике као начина преношења невербалних уметничких порука у процес комуникације. Посебан нагласак стављен је на то како ноте утичу на емоције и перцепцију, као и на улогу музике у савременој медијској реклами.

Кључне речи: *комуникација, музика, поруке, медијска реклама.*

PhD Vanče Bojkov

e-mail: vanconis@gmail.com

University of Niš, Faculty of Electronic Engineering, Republic of Serbia

PhD Darjan Bojkov

Faculty of business economics and entrepreneurship, Belgrade, Republic of Serbia

MUSIC AS A FORM OF NON-VERBAL BUSINESS COMMUNICATION

Person's non-verbal behaviour includes combination of non-verbal signs and non-verbal signals with combinations of conscious and unconscious activities. Listening to music directly influence person's behaviour. There is no rational explanation of relations between emotions and some forms of non-verbal expressions. Emotions can be expressed in different ways – same non-verbal behaviour can lead to creation of different emotions - there are tears of joy as well as tears of sadness.

Authors research specifics of non-verbal communication as element of informational process and music as way of transmission of artistic messages in communication process. Special accent has been put on that how notes are influencing emotions and perception, as well as role of music in modern media commercials.

Key words: *communication, music, messages, media commercials.*

**OBRAZOVANJE UKUSA
TASTE EDUCATION**

УТИЦАЈ БИТЕФА НА ОБРАЗОВАЊЕ УКУСА У СРБИЈИ

Рад евалуира улогу позоришног фестивала БИТЕФ у обликовању културног укуса и ставова публике, уметника и критике код нас о савременом позоришту током првих година његовог постојања и данас. Полази се од тезе да је фестивал примарно допринео стварању позоришног аудиторијума у Србији, његовом упознавању са модерним позоришним изразом и недовољно познатим театарским наслеђем далеких земаља, али и креирању афинитета према другачијем у позоришној уметности. Анализира се утицај БИТЕФ-а на развој позоришних професија и у том контексту преиспитује његова трансформативна функција, с посебним акцентом на откривање светске театарске баштине. Сматра се да је на формирање ставова публике и уметника, према иновацијама у позоришту, велику улогу у првим годинама фестивала имала домаћа критика која је препознала његов реформаторски потенцијал. Из визуре различитих тумачења новума у позоришту данас, истражује се смањено интересовање актуелне публике, стваралаца и критике за фестивал.

Кључне речи: *БИТЕФ, укус, позоришно наслеђе, новум.*

THE ROLE OF BITEF ON TASTE EDUCATION IN SERBIA

The paper evaluate the role of theatre festival BITEF in shaping cultural tastes and attitudes of our audience, artists and critics about contemporary theatre comparing the first years of its existence and today. We start with the thesis that the festival primarily contributed to the creation of theatre audience in Serbia, its familiarization with modern theatrical expression and unfamiliar theatre legacy of distant countries, but also creating affinity for the different in the theatre. The influence of BITEF on the development of various theatre professions is analyzed and its transformative function is examined in that context, with particular emphasis on discovering world theater heritage. It is argued that our criticism had great role on the formation of attitudes of the audience and artists in the early days of the festival, which recognized its reforming potential. From the perspective of different interpretations of newness in the theatre today, the current lack of interest of the audience, artists and critics for the festival is analyzed.

Key words: *BITEF, taste, theatre legacy, newness.*

УТИЦАЈ МУЗИЧКЕ КРИТИКЕ НА ФОРМИРАЊЕ МУЗИЧКОГ УКУСА

Ако је развој сваке поједине уметности повезан са општим идентитетом одређеног друштва и културе, развој музичке уметности повезан је са музичком критиком као медијским средством формирања укуса публике и друштва у целини. Од укуса критичара зависи приказ музичког дела кога више нема, осим у сећању. Како је укус релативна категорија, критичар је често у опасности да напише критику која се уметнику неће свидети. Овај феномен постоји од времена Платона. Мада су начела укуса универзална, критичар се налази на брисаном простору где само он пресуђује по својој савести. Музика је ефемерна и многозначна уметност која мора бити предмет критике на основу естетских закона, доброг укуса, искуства и великог знања. Ради развијања естетских вредности и критичког суда укуса код свих профила грађана, као приоритета културне политике Србије, област музичке критике би требало да постане предмет пажње и озбиљног приступа свих релевантних фактора.

Кључне речи: *музичка критика, медији, укус.*

INFLUENCE OF MUSIC CRITIC ON THE FORMATION OF MUSICAL TASTE

If the growth of each individual art is connected to the identity of a particular society and culture, the promotion of music is connected with the music criticism as a media way of forming public taste and that of a society as a whole. It is on the taste of critics that a review of the musical work which no more exists, except in memory, depends. As the taste is a relative category, the critic is often in danger to write a review that the artist may not like. This phenomenon has existed since the time of Plato to the present day. Although the principles of taste are universal, the critic is often in the open judging according to his own conscience. Music is an ephemeral and exceptionally versatile art which must be subject to criticism on the basis of aesthetic laws, good taste, experience and great knowledge. To develop aesthetic values and critical artistic taste profile for all citizens, as priorities of the cultural policy of Serbia, music criticism should become the object of attention and serious approach of all relevant factors.

Key words: *music critic, media, taste.*

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ГРАНИЦАТА НА ВНУШЕНИЕ В ИЗКУСТВОТО

В доклада се прави исторически обзор за възникването и историята на техниките на внушение и самовнушение използвани от сюрреалистите. Разглежда се въздействието и методите за постигане на положителни резултати при определени състояния на личността, и използване на тези методи в изкуството. Представя се научно изследване на техники и ефективни методи използвани при създаване на художествени творби, влияние на плацебо ефекта в съвременното изкуство, автотренинг и автогенна тренировка, автоматизъм. Проучват се методи използвани за изпадане в транс и позволяване на творческа работа „през” подсъзнанието. Разглеждат се авторите използвали и създали тези специфични техники.и от много автори създатели на съвременното изкуство. Тематично се разглеждат използваните от сюрреалистите заедно или поотделно техники на изкуство и хипноза, като инструменти, даващи възможност за достъп до подсъзнанието, отключване на творчеството и премахване на стреса, подход към самостоятелно овластяване. Изследват се термините Сугестия и Автосугестия и тяхното приложение в изкуството. Представят се използвани подходи, както и фактори на влияние при методите, „лавирана” или „вЪорЪжена” сугестия, лаконични сугестивни формули, невербални въздействия.

Ключови думи: *внушение, самовнушение, плацебо ефект, транс, хипноза.*

EXPLORING THE BOUNDARY OF A SUGGESTION IN ART

The report provides a historical overview of the emergence and history of the techniques of suggestion and autosuggestion used by surrealists. The impact and methods of achieving positive results in certain states of the personality and the use of these methods in the art are considered. It presents a scientific study of techniques and effective methods used in judging of works of art, influence of placebo effect in contemporary art, autotraining and autogenous training, automatism. Methods used to fall into trance and allow creative work “through” the subconscious. The authors are used and created these specific techniques, and by many authors who create contemporary art. Thematically, the surrealists used together or separately techniques of art and hypnosis as tools that allow access to the subconscious mind, unlock creativity and stress removal, approach to self-empowerment. The terms Suggestion and Autosuggestion and their application in art are studied. Presented approaches are used, as well as factors of influence in the methods, “floated” or “armed” suggestion, laconic suggestive formulas, non-verbal impacts.

Key words: *suggestion, autosuggestion, self-consciousness, trance, hypnosis.*

УДК (78:004.738.5)+316.775.4

НЯКОИ ИДЕИ ЗА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА КРАУДСОРСИНГА ПРИ РАЗГЛАСА НА КЛАСИЧЕСКА МУЗИКАЛНА ПРОДУКЦИЯ. ИДЕИ, ВЪЗНИКНАЛИ ПРИ РАБОТА НА СТУДЕНТИТЕ ПО МУЗИКАЛНО ПРОДУЦЕНТСТВО

Краудсорсинг често е превеждано като отворена ангажираност, но в буквален смисъл означава използване на ресурса на тълпата за нови идеи. Краудсорсингът комбинира усилията на множество хора за различни инициативи, позволява на хората да развиват уменията си, да трупат знания, да се социализират, да допринасят за каузи, в които вярват... докато се забавляват и са полезни. Социалните мрежи са чудесен канал за привличането им, а разходите за труд са наполовина... Възможно ли е да намерим хора, които обичат това, което правим и да са съпричастни към музиката ни? Дали като открием правилната мотивация и представим целта си, бихме могли да ги направим част от музикалния си проект? Размисли върху някои идеи за използването на краудсорсинга и доброволството в музикалната индустрия...

Ключови думи: *краудсорсинг, музика, доброволчество, индустрия, хора.*

**SOME THOUGHTS ABOUT THE POTENTIAL OF
CROWDSOURCING IN THE PROMOTION OF CLASSICAL
MUSIC PRODUCTION. IDEAS THAT HAVE ARISEN
IN MUSICAL MANAGEMENT AND PRODUCING CLASS**

Crowdsourcing is often translated in other languages as public commitment but it means – literally - to use the resources of the crowd for new ideas. Crowdsourcing combines the efforts of many people for various initiatives; it empowers people to develop their skills, to accumulate knowledge, to socialize and to contribute to causes in which they believe... while having fun and being useful. A great way of attracting them is the use of social networks, and the costs are very low. Would it be possible to find people who love what we do and who are committed to our music? Could we, having found the right motivation and clarified our goal, make them part of our music project? Reflections on some ideas of employing crowdsourcing and volunteering in music industry...

Key words: *crowdsourcing, music, volunteering, industry, people.*

PROBLEM METODA NASTAVE U MUZEJSKOJ PEDAGOGIJI

Rad se bavi razmatranjem problema vezanih za osmišljavanje, izbor i primenu metoda nastave u muzejskoj pedagogiji. Istražuju se implikacije promena u shvatanju uloge muzeja i artefakata u njima uskladištenih na rekonceptualizaciju modela komunikacije i ulogu posetilaca muzeja u procesu učenja. Raspravlja se o tome kako različite teorije saznanja utiču na artikulisanje načina na koje se, ono što je dostojno pamćenja, čini vidljivim i dostupnim javnosti. Interpretiraju se međusobno suprotstavljene težnje: stav da umetničko delo govori samo za sebe i da nije potrebna nikakva asistencija kako bi se ono percipiralo, kao i onaj koji favorizuje didaktičnost i upotrebu istorijsko-umetnički oblikovanih instrukcija u posredovanju estetskog doživljaja.

Ključne reči: *muzej, podučavanje/učenje, kulturna baština, komunikacija.*

QUESTION OF TEACHING METHOD IN MUSEUM PEDAGOGY

This paper deals with problems connected with making learning programs, choosing and applying the right museum pedagogy method. It researches implications of changes in understanding the museum role and its artefacts on reconceptualisation of the communication model and the role of museum visitors in the process of learning. The paper debates how different theories of learning articulate the way important content is presented to the public. Two confronted sides are interpreted - piece of art should be self-explanatory, and there should be no need for assistance, and the other view that favors didactics and the use of art-history shaped instructions in aesthetic experience.

Keywords: *museum, teaching/learning, cultural heritage, communication.*

Нада М. Милетић

УДК 371.315.1/4 : (75+78)

**МУЗИЧКИ ДОЖИВЉАЈ КРОЗ
ЛИКОВНИ ИЗРАЗ УЧЕНИКА**

У раду смо покушали да са новог уметничко-методичког аспекта одговоримо на питања о деловању одређених музичких појава на слушаоца (и ствараоца), о њиховом утицају на естетски и емотивни доживљај, као и о потреби и могућностима визуелне интерпретације музичког доживљаја. Циљ рада је указивање на предности интердисциплинарног приступа реализацији наставе уметничких предмета и могућности интеграције традиционалних и савремених садржаја/метода, у функцији изграђивања естетског критеријума и образовања уметничког укуса. Примером експерименталног часа ликовне културе са елементима структуралног повезивања двеју уметничких области, желели смо да укажемо на могућности примене иновативних модела рада који су у складу са природом уметничких садржаја. Анализа ликовних радова, са задатком препознавања музичких елемената у ликовном изразу ученика, један је од начина рада који кроз развијање ликовно-музичких способности утиче на стварање уметничког укуса ученика млађих разреда.

Кључне речи: *музички доживљај, ликовни израз, уметнички укус, образовање/настава.*

MUSICAL EXPERIENCE EXPRESSED IN STUDENTS' ART WORK

The paper uses a new artistic and methodology approach with the aim to answer the questions related to the influence of certain musical phenomena on the listener (and the creator), focusing on their effects on the aesthetic and emotional experience, and on the need and possibilities of visual interpretation of a musical experience. The paper emphasizes advantages of a multidisciplinary approach in teaching arts, and points to the possibilities of integrating traditional and contemporary content/methods as a way of developing aesthetic criteria and educating an artistic taste. An example of experimental art class with structural elements connecting the two artistic fields, shows the possibilities of applying innovative teaching models adequate for the artistic content. Analyses of learners' art works focusing on recognizing musical elements in the learners' visual expression, represents one of the teaching methods which influences the development of young learners' artistic taste through the development of their artistic-musical abilities.

Key words: *musical experience, artistic expression, artistic taste, education/teaching.*

YAK 159.947.2-057.87

ODBRAMBENI STILOVI, PROKRASTINACIJA I SKLONOST KA ORIGINALNOSTI KOD STUDENATA FAKULTETA UMETNOSTI I ARHITEKTONSKOG FAKULTETA

U radu su istraživane razlike u odbrambenim stilovima, prokrastinaciji i sklonosti ka originalnosti između studenata Fakulteta umetnosti i Arhitektonskog fakulteta i prediktorska moć odbrambenih stilova u predviđanju Prokrastinacije i Sklonosti ka originalnosti. U istraživanju je učestvovalo 130 studenata (59 mladića i 71 devojka). Primenjeni instrumenti su: Upitnik odbrambenog stila (DSQ – 88), Skala opšte prokrastinacije i Skala predivesne aktivnosti (SPA). Studenti Arhitekture i Fakulteta umetnosti se razlikuju po dva odbrambena stila – Neadaptivnom stilu i Stilu izobličenja predstava – studenti arhitekture postižu više skorove u oba odbrambena stila. Studenti Arhitekture takođe postižu više skorove na Prokrastinaciji. U okviru smerova Fakulteta umetnosti, studenti grafičkog dizajna postižu više skorove od studenata slikarstva na Stilu izobličenja predstava. Neadaptivni odbrambeni stil se pokazao kao statistički značajan prediktor Prokrastinacije ($\beta=0.496$, $p<0.01$), dok se Adaptivni stil pokazao kao statistički značajan prediktor Sklonosti ka originalnosti ($\beta=0.320$, $p<0.01$).

Ključne reči: *odbrambeni stilovi, prokrastinacija, sklonost ka originalnosti, arhitektura, fakultet umetnosti.*

Kristijan Lj. Pešić

e-mail: the.coma@hotmail.com

University of Niš, Faculty of philosophy, Niš, Republic of Serbia

PhD Snežana Vidanović

e-mail: snezana.vidanovic@filfac.ni.rs

University of Niš, Faculty of philosophy, Niš, Republic of Serbia

DEFENCE STYLES, PROCRASTINATION AND TENDENCY TOWARD ORIGINALITY BETWEEN ARCHITECTURE AND ART STUDENTS

The study explores the differences between Defense styles, Procrastination and Tendency toward originality between architecture students and art students and Defense mechanisms as predictors of Procrastination and Tendency towards originality. The study includes the sample of 130 students (59 male and 71 female). The applied instruments are Defense Style Questionnaire (DSQ - 88), Procrastination scale and the Preconscious activity scale (PAS). Architecture students score higher on Maladaptive style and Image distorting style. Architecture students also score higher on Procrastination. Graphic designers score higher than painters on Image distorting style. Maladaptive style statistically predicts Procrastination (0.496, $p < 0.01$), and Adaptive style statistically predicts Tendency toward originality (0.320, $p < 0.01$).

Key words: *defense styles, procrastination, originality, architecture students, art students.*

SEMINARSKI I DIPLOMSKI RAD – IZAZOV ETNOMUZIKOLOŠKOG NAUČNOG ISTRAŽIVANJA

U sklopu glavnog predmeta Etnomuzikologija, istoimenog studijskog programa na Akademiji umetnosti u Novom Sadu, predviđeno je da studenti tokom sve četiri godine izrade po jedan seminarski rad. Zamišljen kao deo predispitnih obaveza, seminarski rad obično predstavlja plod kombinacije terenskog i kabinetskog istraživanja, a na taj način stečena iskustva zapravo su preduslov i osnov daljeg zahtevnijeg naučnog istraživanja koje je neophodno za nastanak diplomskog rada na diplomskim/master studijama. Putem ovog saopštenja autor iznosi postupke pri izradi seminarskog odnosno diplomskog rada, sublimira dosadašnja iskustva mentora i studenata sa ciljem da ukaže na mogućnost prevazilaženja problematike koja prati nastanak seminarskog odnosno diplomskog rada.

Ključne reči: *etnomuzikologija, seminarski rad, diplomski rad.*

TERM PAPER AND MASTER DEGREE THESIS – A CHALLENGE OF ETHNOMUSICOLOGICAL SCIENTIFIC RESEARCH

Ethnomusicology as a major of the study program of the same name at the Academy of Arts in Novi Sad requires students to produce one term paper per academic year, four papers in total. Intended as part of pre-exam requirements, the term paper usually presents a combination of results of field and literature research. The experiences thus acquired are a precondition and basis for further, more demanding scientific research, which is necessary for the production of a thesis for Bachelor and/or Master Degree. This report offers an overview of the procedures employed in the production of a term paper and/or thesis, sublimating the present experiences of mentors and students with the aim of pointing to the possibilities of overcoming obstacles involved in the production of a term paper and/or thesis.

Key words: *ethnomusicology, term paper, master thesis.*

**Peti nacionalni naučni skup
sa međunarodnim učešćem**

Niš, 6–7. oktobar 2017.

BARTF 2017

**UMETNOST I KULTURA
DANAS:
UMETNIČKO NASLEĐE,
SAVREMENO STVARALAŠTVO
I OBRAZOVANJE UKUSA**

Knjiga apstrakata

Izdavač
UNIVERZITET U NIŠU
FAKULTET UMETNOSTI U NIŠU

Za izdavača
Prof. dr Suzana Kostić, dekan

Urednik
Dr Danijela Zdravić Mihailović

Lektura
Verica Novakov (srpski jezik)
Ivana Đelić (engleski jezik)

Grafički dizajn naslovne strane
Anita Milić

Prelom i tehnička priprema
Jovana Nikolić

**Univerzalna decimalna
klasifikacija**
Vesna Gagić

Štamparija
Atlantis d.o.o. Niš

Tiraž
80

**The fifth national scientific forum
with international participation**

Niš 6–7th October 2017

BARTF 2017

**ART AND CULTURE
TODAY:
ARTISTIC HERITAGE,
CONTEMPORARY CREATION
AND TASTE EDUCATION**

Book of Abstracts

Publisher
UNIVERSITY OF NIŠ
FACULTY OF ARTS IN NIŠ

For publisher
PhD Professor Suzana Kostić, Dean

Editor
PhD Danijela Zdravić Mihailović

Language editors
Verica Novakov (Serbian language)
Ivana Djelić (English language)

Book cover graphic design
Anita Milić

Layont and Technical processing
Jovana Nikolić

UDC
Vesna Gagić

Press
Atlantis d.o.o. Niš

CIRCULATION
80

CIP - Каталогизacija u publikaciji -
NACIONALNI naučni skup sa međunarodnim učešćem
Balkan Art Forum (5 ; 2017 ; Niš)

Umetnost i kultura danas : umetničko nasleđe, savremeno stvaralaštvo i
obrazovanje ukusa : (knjiga apstrakata) / V nacionalni naučni skup sa
međunarodnim učešćem Balkan Art Forum BARTF 2017,
Niš, 6–7. oktobar 2017. ;
[urednik Danijela Zdravić Mihailović]. - Niš : Univerzitet, Fakultet umetnosti,
2017 (Niš : Atlantis). - 107 str. ; 21 cm

Uporedo srp., mak. ili bug. tekst i engl. prevod. - Tekst ćir. i lat. - Tiraž 80.

ISBN 978-86-85239-46-5
37.036(048)
78.01(048)
930.85(043)

COBISS.SR-ID 246368012